ANT

Türkiye'deki Amerikan CIA ajanlarını açıklıyoruz

Haftalık Dergi • 15 Ekim 1968 • Sayı 94 • 125 Kuruş

İNÖNÜ'NÜN KURULTAY STRATEJİSİ

HAFTANIN NOTLARI

«CHE» anıldı

Geçen yıl Latin Amerika halklarının kurtuluşu için Bolivya dağlarında çarpışırken emperyalist uşakları tarafından öldürülen Ernesto «Che» Guevara, ölümünün birinci yıldönümü dolayısıyla 9 Ekim günü Küba'da ve bütün sosyalist ülkelerde yapılan törenlerle anılmıştır. Küba Haberleşme Bakanlığı da Guevara'nın hatırasına bastırdığı özel bir pul serisini bu vesileyle satışa çıkartmıştır. Buenos Aires'te ise Guevara taraftarı gençler Bolivya Büyükelçiliği'ne molotof kokteyli atmışlar, binayı koruyan polislerle çarpışmışlardır.

6 ekim

Boğaz köprüsü

■ Mimarar Odası, Boğaz Köprüsü ile ilgili «mevzii imar planı» nın iptali için Danıştay'da dâva açıldığını açıklamıştır. Oda Başkanı Vedat Dolakay, 6785 sayılı İmar Kanunu'na göre İstanbul'un nâzım planının yapılması gerektiğini, oysa bu plan yapılmadığı gibi Boğaz Köprüsü ile ilgili planın 2 Haziran seçimlerinden hemen sonra Yüksek Seçim Kurulu'nca üyelikleri iptal edilen AP'li Belediye Meclisi üyeleri tarafından kabul edildiğini açıklayarak bu planın iptali gerektiğini söylemiştir. Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Sekreteri Demirtaş Ceyhun da, «İstanbul hemşehrisi» sıfatıyla Danıştay'da açtığı dâvada planın iptalini istemiştir. Arsası kamulaştırılmak istenen bir vatandaş da, aynı amaçla ve İstimlâk Kanunu'nun anayasaya aykırılığını ileri sürerek ayrı bir dâva açmıştır. Böylece, tamamen yabancı şirketlere çıkar sağlamak üzere yaptırılmasına karar verilen ve hiçbir kamusal yarar sağlamayan Boğaz Köprüsü'nün inşaatının engellenmesi ihtimali kuvvetlenmiştir.

Polise yetki

■ Son boykot ve işgal olayları sırasında âciz kalan ve 6. Filo'nun gelişi sırasında kanunsuzluklara sapan iktidar, yürürlükte bulunan Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nu, «günün şartlarına uymadığı» gerekçesiyle değiştirmeğe karar vermiştir. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan yeni tasarıda toplum polisine daha geniş yetkiler verilmekte, şimdikine oranla daha ağır hapis ve para cezaları konulmaktadır. Ayrıca, İçişleri Bakanlığı da, «boykot ve işgalleri önleme» gerekçesiyle Cemiyetler Kanunu'nda değişiklik yapmak için bir tasarı hazırlamıştır. Tasarı özellikle gençlik kuruluşlarını kontrol ve baskı altına alacak hükümler getirmektedir.

Referandum

■ Silivrikapı'daki Karamürsel Mensucat Fabrikası işvereni ile toplu sözleşme yapmak için harekete geçen Tekstil Sendikası'nın karşısına çıkan sarı Teksif Sendikası, gerçek olmayan üye giriş belgeleriyle Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurarak sözleşme yetkisinin kendisinde olduğunu ileri sürmüştür. Bunun üzerine hakemler önünde yapılan oylama sonunda, yetkinin ve çoğunluğun Tekstil İş Sendikası'nda olduğu tesbit edilmiştir. Böylece referandum sonunda bir sarı sendikanın daha foyası meydana çıkmıştır.

Dâvayı kazandı

■ Erdek Cumhuriyet Savcısı Mustafa Vasıf Ersoy, AP sorumluları aleyhine Ankara'da açtığı 5 Bin Liralık manevi tazminat dâvasını kazanmıştır. Ersoy'un Akşam Gazetesi'nde yayınlanan yazılarını vesile edinerek aleyhinde geniş bir yayın kampanyası açan ve ağır suçlar isnad eden AP sorumluları, böylece iftiralarının cezasını çekeceklerdir.

7 ekim

Valiler ve seçim

■ İçişleri Bakanı Faruk Sükan, 21 valinin yerini değiştirmiş ve 6'sını da merkeze almıştır. AP'nin seçim kaybettiği illerin valileriyle AP teşkilâtının istemediği valileri değiştiren Sükan, böylece, 1969 seçimlerine giderken kullanacağı idari kadroyu tesbit etmiştir. Ayrıca, kadrosunun bulunduğu il yada ilçeden bambaşka yerlerde özel kanuna göre çalıştırılan idarecilerin çoğunluğu teşkil ettiği de açıklanan tayin kararnamesinden anlaşılmıştır. Böylece, örneğin Haymana Kaymakamı tamamen partizanca hesaplarla Antalya Valiliği'ne atanabilmekte ve mahalli yöneticiler AP'nin çıkarlarına hizmet ettirilmektedir.

Siyah iktidar

■ Amerika'da bir yandan «Siyah İktidar» hareketi güçlenirken öte yandan beyaz iktidarın bu harekete yönelttiği baskı ve sindirme hareketleri de şiddetlenmektedir. California Eyaleti Eğitim Müfettişi, «Kara Panter Teşkilâtı» Lideri Ledrige Cleaver'in öğrencilerine hitab etmesine izin veren öğretmenlerin görevlerinden uzaklaştırılacağını ve bu okullara devlet yardımının kesileceğini bildirmiştir. Berkeley Üniversitesi'nde ise Cleaver'ın ırkçılık hakkında vereceği konferansların sayısının onda bire indirilmesi, öğrenciler ve öğretim üyeleri tarafından «akademik hürriyete darbe» olarak nitelendirilmiştir.

Doğum kontrolu

■ Amerika'nın yurdumuzda da tezgâhlamağa çalıştığı doğum kontrol araç ve ilaçlarının kadın sağlığına zararlı olduğu son Avrupa Bilimsel Kongresi'nde açıklanmıştır. Doğum kontrol haplarının kadını zamanından önce çökerttiği, yumurtalıkları dumura uğrattığı ve sinir sistemini bozduğu bilimsel olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır.

8 ekim

Ekmek zammı

■ Ekmek zammının tepkileri devam etmektedir. Belediye Meclisi'nde kendisinden hesap sorulan Belediye Başkanı Fahri Atabey, demagojiye saparak «Bu zam aslında ucuzluk getirdi. Vatandaş eskisinden daha ucuz ekmek yiyor. Eskiden fırıncılar ekmeği eksik gramajla çıkarıyorlardı, şimdi tam çıkarıyorlar» demiş ve dinleyicileri bol bol güldürmüştür. Atabey'in zammı savunması ve kararın kesin olduğunu söylemesi üzerine TİP meseleyi halka yansıtmış olup on bin küsur imzalı bir itiraz dilekçesini «halkın direnişini» göstermek bakımından başkanlığa vermiştir. Ayrıca Danıştay'da da zammın iptali için dâva açılacaktır. TİP, bundan böyle Belediye Meclisi'ne gelen bütün meseleleri doğrudan doğruya halka intikal ettirip kamuoyunun görüşlerini meclise yansıtacaktır.

Gizli rapor

■ İktidar ekonomik durumun gün geçtikçe düzeldiğini söylerken Devlet Planlama Teşkilâtı Koordinasyon Dairesi'nin hükümete verdiği gizli raporda, Türkiye ekonomisinin tam bir çıkmaza sürüklendiği belirtilmektedir. Bu rapora göre, dış ticaret açığı 1968'in ilk altı ayında bir buçuk milyar lirayı çoktan aşmıştır. Paranın değerinin düşmesine ve enflasyona sebep olabilecek bu açığın dışında, dış borçların ödenmesinde güçlük çekildiği, bir kısmı tecil edilen dış borçların ödenen kısımla birlikte 377 milyon lira olduğu belirtilmiştir. Gizli raporda, bazı yatırım bedellerinin ve taahhütlerin ödenmesinde de güçlük çekildiği, yurt dışına resmi görevle çıkanlara da para darlığından dolayı çek verilmeğe başlandığı, önümüzdeki günlerde fiyatlarda aşırı artışlar olacağı ve bu artışların «karaborsaya yol açacağı» bildirilmektedir.

9 ekim

Yolsuzluk

■ Türk Hava Yolları'nın «iç hat projesini» gerçekleştirmek için satın almağa karar verdiği her biri 300 - 350 milyon lira değerinde yedi jet uçağının ihalesinde Amerikan Boeing ile Douglas, İngiliz B.A.C. firmaları rekabet etmişlerdir. THY Genel Müdürlüğü yönetim kurulu ve çeşitli idare kademelerinde bu ihale yüzünden klikler meydana geldiği, ihalede büyük yolsuzluklar olduğu ve olayın bir zamanların «lokomotif ihalesi» ne benzediği iddia edilmektedir. Yolsuzluk iddialarının ortaya çıkması üzerine Ulaştırma Bakanı, THY Genel Müdürü Hüseyin Yeğin'e ihalenin yapılacağı günlerde mecburi izin vermiştir. Bu arada İngiliz B.A.C Firması, satmak istediği uçaklarla gösteriler yapmakta, gazetecileri ve bakanları gezdirmektedir.

Yaranmak için

■ Amerikan Haberler Merkezi'nde oynatılacağı önceden ilan edilen ve İkinci Dünya Savaşı'ndaki Nazi suçlularının yargılanmalarını anlatan «Nürnberg Duruşması» adlı filmin, Alman Başbakanı Kiesinger'in ziyareti sırasında Ankara'da oynatılmasına Dışişleri Bakanlığı'nca engel olunduğu anlaşılmıştır.

Buğday ithali

■ Yurdun bir çok bölgelerinde Amerika'nın baskısı ile ekimi yapılan Sonora 64 buğdayından düşük verim elde edilmesi üzerine Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın sevinci yarıda kalmış ve başbakanlıkta yapılan bir toplantıdan sonra buğday ithaline karar verilmiştir. Demirel, her zamanki uslûbu ile, «Bu sene ilkbaharın sonlarına doğru hava şartlarında meydana gelen gayri müsait durum, bazı bölgelerde hububat istihsali üzerinde menfi tesir icra etmiştir» diyerek minareye kılıf uydurmağa kalkışmıştır.

Bir jandarma işgali daha

Arkadaşlarından beşi işten atıldığı ve işyerinde iş güvenliği sağlanmadığı için 27 Eylül'den beri 200 işçinin boykot halinde bulunduğu Finfinis tekstil fabrikası 7 Ekim günü jandarmalar tarafından işgal edilmiştir. Sendika kurdukları için işten çıkartılmak istenen arkadaşlarını korumak üzere boykot yapan işçiler şimdi jandarma tarafından fabrikaya sokulmamaktadır. Fabrikada çalışan altı sarı işçinin boykotçulara küfretmesi üzerine çıkan olayda da 21 işçi nezarete alınmış ve bunlardan sekizi tutuklanmıştır. Fabrikaya sokulmayan işçilerden çoğu işten çıkartılmış ve durum kendilerine bildirilmiştir. Ayrıca, işverenin, duvarları çatlak bulunan fabrikanın mühürleneceğini öğrenmesi üzerine işçilere ücret ödememek için fabrikayı jandarmalara işgal ettirdiği ve işçileri fabrikaya almadığı da ileri sürülmektedir.

10 ekim

Öğrenci direnişi

■ Akara'da Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde 2 Ekim günü statik kural ve kalıplara, amacından sapmış, anlamını yitirmiş eğitim yöntemlerine karşı başlatılan direniş hareketi diğer fakültelere de yayılmıştır. Yapılan referandumlar sonunda İdari İlimler Fakültesi, Elektrik Mühendisliği ve Mühendislik Fakültesi, Fen ve Edebiyat fakülteleri de direnişe katılmışlardır. Direniş hareketinde yer alan öğrenciler okullarında yaptıkları çeşitli forumlar ve mitinglerle ülkemizin sosyal koşullarını değiştirmeye yönelen bir eğitim sistemi yolunda yeni çalışmalar yapılması gerektiği görüşünü getirmişlerdir. Öğrencilerin bu devrimci davranışlarına karşı tutum takınan Rektör Kemal Kurdaş ve Öğrenci Birliği, öğrenciler tarafından çalışmalar ve toplantılar dışında bırakılmıştır. Öğrenciler görüşlerini bildiriler ve mitinglerle kamuoyuna duyurmaktadırlar. Ayrıca Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ve Ticaret ve Turizm Yüksek Okulunda da direniş devam etmektedir.

Sunay onayladı

■ Antakya'da tanınmış AP'lilere ait Akiş Fabrikası'na usulsüz kredi verilmesini reddettikleri için görevlerinden alındıkları ANT'ın önceki sayılarında açıklanan Ziraat Bankası Genel Müdür Yardımcıları Halûk Kansu, Cavit Oral ve Alaaddin Korkut ile ilgili hükümet kararnamesi Cumhurbaşkanı Sunay tarafından onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. Sunay'ın aylarca önce adı geçenlerin durumlarını inceleme gerekçesiyle durdurduğu «görevden alma» kararnamesi, daha önce de açıklandığı gibi, tamamen partizanca nedenlerle hazırlanmış bulunmaktadır. Sunay'ın onayı ile bu partizanca *tasarruf kesinleşmiş olmaktadır.*

11 ekim

Kıbrıs'tan göç

■ Ekonomik çıkmak içindeki Türkiyenin harcamaların azaltılması yolundaki baskısı üzerine Kıbrıs Türk Toplumu Yürütme Kurulu, mücahitlerin üç yıllık mecburi askerlik süresini iki yıla indirmiş ve karardan sonra 1965-66 yılı lise mezunu 400 gencin yüksek öğrenim için Türkiye'ye gönderileceği açıklanmıştır. Böylece Türkiye'de öğrenim yapan Kıbrıs'lı Türk gençlerinin toplamı 2.600'e yükselmiştir. Bu arada yüksek öğrenimini bitiren Kıbrıs'lı Türk gençlerinin Kıbrıs'a dönmeleri önlenmekte ve Türk liderliğinin istenmeyen kişi kabul ettiği kimseler Türkiye'de alıkonulmaktadır.

İşgal ettiler

■ Leventteki Roche Müstahzarları İlaç Fabrikası'nın inşaatında çalışan 15 işçinin sebepsiz olarak işten atılmalarını protesto etmek ve verilmeyen kanuni hakların alınmasını sağlamak için kırk işçi inşaat şantiyesini işgal etmişlerdir. İşveren, işçilerin işine son vermesine sebep olarak hafriyatın bittiğini göstermişse de, daha önceden şantiyede üç yıl kalmak üzere yapılan anlaşma kendisine hatırlatılmasına rağmen kararında direnmiştir. İşçilerin bağlı bulunduğu sosyal Yapı İşçileri Sendikası bundan bir süre önce de sekiz işçinin sebepsiz olarak işten çıkarıldığını, fabrika ile toplu sözleşme yapılması için çalışıldığını belirtmiştir.

Toda Raba dâvası

■ Kazancakis'in Toda Raba adlı eserini Türkçeye çeviren Ahmet Angın hakkında açılan dâvanın duruşmasına devam edilmiş ve Angın'ın avukatı Faik Muzaffer Amaç'ın isteğine uyan 4. Ağır Ceza Mahkemesi Prof. Sabir Erman'ın bilirkişi raporunu reddederek yeniden üç kişilik bir *bilirkişi heyeti kurulmasını* kararlaştırmıştır.

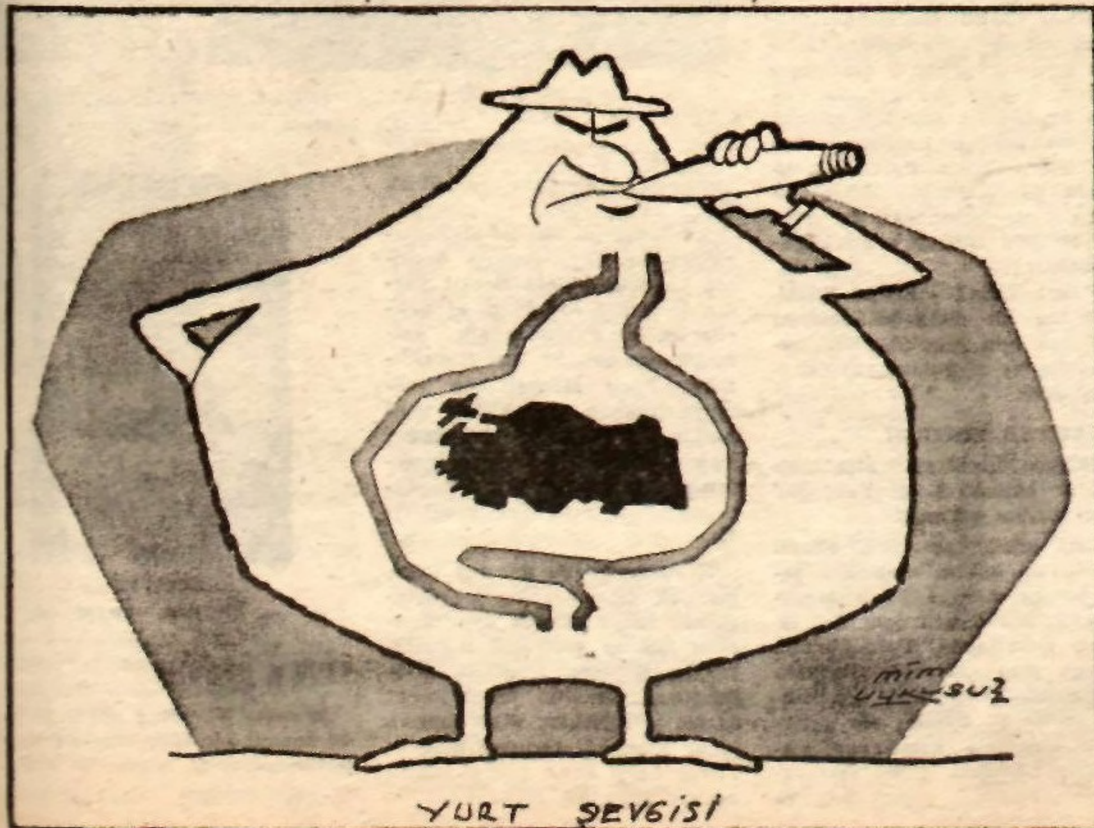
12 ekim

Alkılıç dâvası

■ Cumhuriyet Gazetesi'nde yazdığı bir yarışma yazısında «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla Beşinci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından altı yıl üç ay hapse mahkûm edilen Şadi Alkılıç'ın cezası Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu tarafından onaylanmıştır. Bilindiği gibi, yarışma yazısından sonra açılan dâvada, Yargıtay Alkılıç için verilen beraat kararlarını onaylamadığından İs*tanbul Ağır Ceza Mahkeme*lerinden bazıları dâvaya bakmaktan istinkâf etmişlerdi. Son olarak Beşinci Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği mahkûmiyet kararını Yargıtay Birinci Ceza Dairesi Alkılıç lehine bozarak kendisini tahliye ettirmiş bulunuyordu. Ancak Yargıtay Başsavcısı'nın itirazı üzerine Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu toplanmış ve mahkûmiyet kararını onaylamıştır. Karar İstanbul'a gönderilmiş olup Şadi Alkılıç'ın bugünlerde tutuklanarak yeniden cezaevine gönderilmesi beklenmektedir. Evvelce iki yıl hapiste yatmış bulunan Alkılıç, bu durumda, daha dört yıl cezaevinde kalacaktır.

TİP'in zaferi

■ Yozgat'ın Sorgun İlçesi'ne bağlı Bahadın'da yenilenen belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimini Türkiye İşçi Partisi kazanmıştır. Böylece TİP, 1963 yılında İzmir'in Gültepe Belediye Başkanlığı seçiminden sonra ikinci defa bir belediye başkanlığı seçimini kazanmış olmaktadır. Seçim sonucunun öğrenilmesi üzerine TİP Genel Başkanı Aybar, beraberinde Malatya Milletvekili Şaban Erik, Yozgat Milletvekili Yusuf Ziya Bahadınlı ve İstanbul Milletvekili Çetin Altan olduğu halde Bahadın'a giderek sosyalist belediye başkanını ve *belediye meclisi üyelerini* tebrik etmiştir.

YURT SEVGİSİ

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Tabandan gelen ses

BAZI devrimcilerin, hattâ sosyalistlerin bütün zorlamalarına rağmen, Cumhuriyet Halk Partisi'nin «sosyalist» bir parti olmadığı, Amerika'nın dümensuyundan ayrılamayacağı ve NATO'dan kopamayacağı bizzat genel başkanının son beyanlarıyla açıkça anlaşılmıştır. Bu hafta içinde toplanacak olan CHP Büyük Kurultayı'nın da partinin politikası üzerinde genel başkanın görüşleri dışında bir tercih yapması beklenmemelidir. Esasen büyük kısmıyla eşrafın, ağaların ve burjuvazinin kontrolunda bulunan bir CHP teşkilatından, genel başkanın görüşlerini aşmasını beklemek de safdillik olur. Sosyalizme karşı, fakat NATO'dan yana olmakla CHP de, diğer burjuva partilerini birleştiren asgari müşterekleri benimsemiş bulunmaktadır. Sosyalizme karşı ve NATO'dan yana bir parti olarak CHP'nin, gelecek seçimlerden sonra tek başına çoğunluğu sağlayamayan bir AP ile «siyasi huzur ve ekonomik istikrar» adına koalisyona gitmesi de sürpriz sayılmamak lâzımdır. Sosyalizme karşı ve NATO'dan yana bir CHP'nin iktidar ortağı olmasına Amerika'nın ses çıkarmayacağı, hattâ belki de bunu teşvik edeceği muhakkaktır. Nitekim, Amerika'nın son Ankara Büyükelçisi Parker Hart Türkiye'den ayrılırken bir gazeteye verdiği demeçte, TİP hariç, bütün partilerden dostluk gördüklerini belirtmiştir. Son günlerde tıpkı bir iktidar lideri gibi ziyaretler yapıp heyetler kabul eden ve *iktidarı avucunun içinde gören İnönü'nün hesabı da şüphesiz* buna dayanmaktadır.

1969 seçim kampanyasının fiilen başladığı şu günlerde görünen manzara odur ki, bir yıl boyunca bütün burjuva partilerine, o partilerin sosyalizm ve bağımsızlık düşmanı ortak cephelerine karşı Türkiye'nin biricik sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi tek başına mücadele edecektir. TİP böylesine zorlu bir mücadeleye hazır mıdır? Hazır değilse, en kısa zamanda bu mücadeleyi hakkıyla yürütecek duruma nasıl getirilebilir? ANT'ta zaman zaman bu sorular sorulmuş ve cevapları araştırılmıştır. Aynı şekilde TİP üyesi olmayan sosyalistler arasında ve başka yayın organlarında da bu yolda tartışmalara, araştırmalara rastlanmaktadır. Fakat bu konuda konuşmaya en yetkili olan kişiler, şüphesiz, TİP'in tabanını meydana getirenlerdir. Çünkü en ön safta kavgayı veren, büyük kitle ile doğrudan doğruya temasta olanlar onlardır. Partiyi yaratanlar onlardır. Sosyalist mücadelede doğrulara ancak onların günlük mücadelelerinde edindikleri tecrübeleri ve bilgileri değerlendirerek varılabilir. Teori ancak eylemin mihenginde sağlamlığını ispatlayabilir. Geçen hafta yapılan ve haberi bu hafta ANT'ın altıncı sayfasında verilen İstanbul İl Kongresi'ndeki tenkitleri dikkatle incelemek ve gerçekçi şekilde değerlendirmek lâzımdır.

PARTİNİN Türkiye'deki en büyük örgütünü meydana getiren ve sanayi işçilerini en yoğun şekilde bünyesinde bulunduran İstanbul İl Kongresi'nde özellikle iki zaaf üzerinde durulmuştur: Haysiyet divanlarının parti içinde eleştiri yapma cesaretini kıracak şekilde çalıştırılması ve üst kademe yöneticilerinin tabanla temas etmemeleri... Ayrıca, parti içinde emekçilerin eğitiminde yetersiz kalınması, gençliğin örgütlendirilmemesi, seçimlerde aday listelerinin başına merkezden tayinler yapılması, köylü ve küçük esnafın sorunları ile yeterince meşgul olunmaması da eleştirilmiştir. Bize kalırsa, partinin üst kademelerini işgal eden yöneticiler de, bilim kurullarının ve yetkili organların etraflı şekilde tartışıp karara bağlamadığı bir takım teorik görüşleri açıklayarak gereksiz sürtüşmelere yol açmaktansa, seçim döneminde partinin mücadelesini başarıyla yürütebilmesi için çözümlenmesi şart olan yukarıdaki meseleler üzerine dikkatle eğilmeli ve bütün çabalarını 1969 seçimlerinde milli bakiyesiz en az 15 milletvekilinin nasıl çıkartılabileceği noktasında yoğunlaştırmalıdırlar. Zira 1969 seçimlerinden sonra mecliste grup teşkil edemeyen bir TİP, politika sahnesinde ikinci plana düşmek ve büyük sarsıntılara uğramak tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Seçimden güçlü çıkacak bir TİP ise, burjuva partileri koalisyonu karşısında «ana muhalefet partisi» olmak şansını kazanacaktır.

ÖZGÜDEN
74 yıl

UÇAR
66 yıl

KABACALI
40 yıl

F. NACİ
15 yıl

H. GÜNEŞ
15 yıl

H. BAŞ
6 yıl

C. YÜCEL
2 yıl

ANT'çıların 236 yıl hapisleri isteniyor

20 aydan beri yayınlanmakta olan ANT Dergisi'nin yedi mensubu hakkında bugüne kadar 43 dâva ve 16 soruşturma açılmış olup arkadaşlarımızın toplam olarak 236 yıl hapsi istenmektedir.

Dergimiz sahibi ve Genel Yayın Müdürü Doğan Özgüden hakkında bugüne kadar 21 dâva ve 4 soruşturma açılmış olup toplam olarak 74 yıl hapis cezası istenmektedir. Özgüden hakkındaki dâvaların 4'ü **«Hükümeti tahkir»**, 3'ü **«Cumhurbaşkanını tahkir»**, 2'si **«Devlet kuvvetlerini tahkir»**, 4'ü **«Kesinleşmemiş mahkeme kararları hakkında mütalâa yürütmek»**, 6'sı **«şahsi hakaret»**, biri **«sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik»**, biri de **«Adalet Partisine topyekûn hakaret etmek»** iddiasıyla açılmıştır. Şahsi hakaret dâvalarının üçünde Doğan Özgüden'den 250 Bin Lira tazminat da istenmektedir.

Yaşar Kemal hakkında 5 dâva ve 2 soruşturma açılmış olup toplam olarak 18.5 yıl hapis cezası istenmektedir. Yaşar Kemal'in dâvalarından 2'si T.C.K.'nun 159. maddesine muhalefetten, 5'i de **«sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik»**ten açılmıştır. T.C.K.'nun 312 maddesine göre açılan dâvalarından biri geçen hafta sonuçlanmış ve Yaşar Kemal 6 ay hapse mahkûm olmuştur.

Yazarlarımızdan Fethi Naci hakkında **«komünizm propagandası yapmaktan»**, Hüseyin Baş hakkında **«hükümeti tahkir etmekten»**, Can Yücel hakkında **«Sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik etmekten»** birer dâva açılmış olup Fethi Naci'nin 15 yıl, Hüseyin Baş'ın 6 yıl, Can Yücel'in 2 yıl hapisleri istenmektedir.

Sorumlu müdürlüğü sırasında yayınlanan yazılardan dolayı Yaşar Uçar hakkında 14 dâva ve 2 soruşturma açılmış olup bu arkadaşımız hakkında da 66 yıl hapis cezası istenmektedir. Uçar, bu dâvalardan birinden geçen hafta 6 ay hapse mahkûm olmuştur.

Sorumlu Müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında da bugüne kadar çeşitli yazılardan dolayı **«cumhurbaşkanına hakaret»**ten iki, **«hükümeti tahkir ve tezyiften»** beş soruşturma açılmış olup söz konusu ceza miktarı 40 yılı bulmaktadır.

Çetin Altan hakkında da ANT'ta yazdığı bir yazıdan dolayı dâva açılmışsa da, milletvekili dokunulmazlığı olduğu için kendisi yargılanamamakta, dâva, o yazıyı yayınlayan Doğan Özgüden aleyhinde yürütülmektedir.

Ayrıca, ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan Guevara'nın GERİLLA GÜNLÜĞÜ adlı kitabını çeviren arkadaşımız Hüseyin Güneş hakkında da «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla soruşturma açılmış ve geçen hafta sorgusu yapılmıştır. Güneş için söz konusu ceza da 15 yıla kadar hapistir.

ANT hakkında açılan 236,5 yıllık dâvalardan ilki geçen çarşamba günü karara bağlanmış, ANT'ın 24. sayısında yayınlanan «Ekmek Yediği Sofraya Bıçak Sokanlar» başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ile o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde altı ay hapse mahkûm edilmişlerdir.

İstanbul Basın Savcılarından Süreyya Bilgin tarafından tayin edilen Ord. Prof. Recai Galip Okandan, Prof. Sahir Erman ve Prof. Selçuk Özçelik'ten kurulu bilirkişi heyeti 23 Haziran 1967'de verdiği raporda, Yaşar Kemal'in yazısında sınıfların tehlikeli surette kin ve adavete teşvik edilerek Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesinin ihlal edildiğini, bu itibarla iki arkadaşımızın 2 yıla kadar hapsedilmeleri gerektiğini bildirmiştir.

Bu rapor üzerinde savcılık İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde dâva açmıştır. 15 aydır süren dâva çeşitli safhalar arzetmiş, dergimiz avukatı Müşir Kaya Canpolat, yaptığı savunmada, bilirkişi raporunu reddemiş, yazıda 312. maddenin belirttiği suç unsurlarının bulunmadığını ortaya koyarak arkadaşlarımızın beraat ettirilmelerini istemiştir.

Ancak 9 Ekim'de yapılan son duruşmada mahkeme savcının talebine uyarak Yaşar Kemal ve Yaşar Uçar'ın T.C.K.'nun 312. maddesine göre 6'şar ay hapsine

İnönü'nün CHP kurultayı stratejisi

CUMHURİYET Halk Partisi 19'uncu Kurultayı 18 Ekim 1968 Cuma günü Ankara'da, Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda saat 9'da toplanacaktır. 1969 genel seçimleri öncesinde CHP, 19'uncu kurultaya büyük sancılar içinde gitmektedir...

Ekim ayı başından bu yana demeçleri ile İnönü, kurultay stratejisini kaba hatları ile açıklamıştır. CHP teşkilâtını ellerinde bulunduran toprak ağalarının, sermayedarların ve profesyonel particilerin içinde yatan **«19'uncu kurultayda CHP sosyalist parti kimliğine bürünecek»** kuşkusunu gidermek amacıyla 6 Ekim'de şöyle demiştir:

—« Sosyal ihtiyaçları politikamızın ön safında tutmakla beraber bir sosyalist parti olmadığımızı gençlerimizin dikkatine yerleştirmeyi görev sayıyorum.»

Johnson'un karşısında çaresiz kaldığında, **«Yeni bir dünya kurulur ve Türkiye bu dünyada yerini alır»** diyen İnönü, aynı günkü demecinde şunları söylemiştir:

—« Dünya olaylarının gelişmesi içinde CHP, dahil bulunduğu NATO ittifakında yerini muhafaza etmeyi memleket emniyetinin gereği saymaktadır.

Birleşik Amerika'ya ve Sovyet Rusya'ya karşı her türlü düşmanlık gösterilerini zararlı bulmaktayız.»

CHP'nin sosyalist olmadığı, sınıf esasına göre kurulmamış bir partiden sosyalist parti diye söz edilemeyeceği bilindiğine göre, İnönü'nün hesabı kendiliğinden su yüzüne çıkmaktadır. İnönü'nün kabaca çizdiği 19'uncu kurultay stratejisinin ayrıntılarına inildiğinde görünenler bambaşkadır..

CHP'de HİZİPLER

Son CHP olağanüstü kurultayında Güven Partisi'nin doğmasından sonra da CHP'deki çekişmeler durmamıştır. GP. ile ilişkilerini bir zaman sürdüren, fakat CHP'de kalarak mücadeleye içeride devam etmeyi çıkarlarına uygun bulanlar yeni bir hizbi meydana getirirken, Ortanın Solu da ikiye ayrılmıştır.

Kurultay öncesinde CHP ile ilgili en sağlam ve güvenilir istihbarat kaynaklarını çalıştıran Güven Partisi'nin Genel Başkan Yardımcısı Ferit Melen, CHP'deki hizipler konusunda şöyle demiştir:

«— Görünüşe göre en az üç Cumhuriyet Halk Partisi vardır. Birincisi, «Sosyalist değiliz» **demeyi kabullenmeyen, fakat resmi ve özel toplantılarda sosyalizmi savunan CHP'lilerin partisi. İkinci CHP, solun her türlüsüne karşı oldukları halde bunu ifade edemeyenlerin CHP'sidir. Bir de üçüncü CHP vardır: bu kanadı tek başına genel başkan temsil eder.»**

Melen, haklı olarak CHP içinde bir de **«göbekçiler»** denilen grup olduğunu açıklamamıştır. Çünkü, bu grubun Güven Partisi ile son zamanlarda sık sık kontak kurduğu bilinmektedir. Güven Partisi'nin umudu da içlerinde Aksal ve Satır'ın da bulunduğu bu grubu 19'uncu kurultayda kapabilmektir...

Fakat, İnönü - Ecevit ikilisi, CHP'nin bir daha bölünmesini önlemek için gerekli plânı hazırlamış ve uygulamaya koymuşlardır.

ANAHTAR SİSTEMİ

19'uncu kurultay stratejisinin bu bölümü Lebit Yurdoğlu'nun elinden çıkmıştır...

CHP tüzüğüne göre, **«Parti Meclisi'ne hakim olan her şeye hakim olur...»** Parti Meclisine hakim olmak için de, 19'uncu kurultayda Yurdoğlu'nun buluşu olan **«Anahtar Sistemi»** uygulanacaktır. Parti Meclisinde en az 33 üyeliği ele geçirmek amacıyla hazırlanan **«Anahtar Listeler»** genel merkezde hazırlanıp çoğaltılmış ve mutemet dirijanlara verilmek üzere saklanmıştır.

İNÖNÜ EŞİ İLE BİRLİKTE
— Eş kontrol altında bir kurultay —

Yurdoğlu en az beş liste hazırlamıştır. Bu listelerin hepsinin başında **Bülent Ecevit** vardır. Ecevit'in ardından, **«göbekçiler»in en sivrisinin adı** gelmekte ve onu 33 kişi izlemektedir. Parti Meclisi için İnönü'ye tanınan yedi kişilik kontenjan bu listenin dışındadır. Fakat, İnönü'nün seçmesi muhtemel olanların adlarına da ayrı ayrı listelerde yer verilmiştir.

Kurultay'da bu duruma göre, bir çok listeler elden ele dolaşacak, fakat aslında aynı kimseler için oy verilmesi sağlanacaktır. Böylece, teşkilata **«Göbekçiler»**in ekarte edilmeyeceği inancı verilirken, **«Göbekçiler»**in de kongrede Ortanın Solu ekibine karşı kesin tutum takınmaları önlenmiş olacaktır.

ECEVİT
— Meydan okuyor —

TÜZÜK SORUNU

19'uncu Kurultay stratejisinde önemli bir bölüm de **«Tüzük Sorunu»**dur.

CHP Genel Merkezi'ndeki

ve 100'er Lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkûmiyet kararı, arkadaşlarımızın sabıkaları bulunmadığından tecil edilmiştir.

Yaşar Kemal tecil kararını «Tecil istemiyorum» diyerek reddetmişse de, *mahkeme bu hususun* kendi takdirine bağlı olduğunu belirterek kararda ısrar etmiştir.

Mahkûmiyet kararı üç kişilik mahkeme heyetinin çoğunluğuyla verilmiş, duruşmayı yürüten Toplu Basın Mahkemesi Başkanı *Fehmi Çağıl* hükme *muhalif* kalmıştır. Oy çoğunluğunu sağlayan Toplu Basın Mahkemesi üyeleri Avni Erkunt ve Hurşit Saydamdır. Hurşit Saydam 3. Asliye Ceza Mahkemesi hakimi olup geçenlerde İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ne tayini yapılmıştır. Avni Erkunt ise 6. Asliye Ceza Mahkemesi hakimidir.

Avukatımız Müşür Kaya Canpolat, bu mahkûmiyet kararını temyiz etmiştir.

Yaşar Kemal ile sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında Basın Savcılığınca yeni *bir soruşturma daha açmıştır.* ANT'ın 88. sayısında yayınlanan «Kanlı İktidarın Ortakları» adlı yazı ile Ceza Kanunu'nun 159. maddesini ihlal ettikleri ileri sürülerek 11 Ekim günü sorguları yapılan arkadaşlarımız bu yazının suç teşkil eder nitelikte olmadığını, Teknik Üniversiteyi basarak suç işleyen polislerin tenkit edildiğini belirtmişlerdir.

YAŞAR KEMAL —18.5 yıl hapsi isteniyor—

Kolay olan

Yaşar Kemal

Söyleye söyleye dilimizde tüy bitti ama gene de söyleyelim. Bir faydası mı olacak, hiç sanmam. Yirminci yüzyılın yarısını geçmiş bir çağda sırtını kompradorluğa dayamış bir (iktidarın) herhangi olumlu bir şey yapabileceğini sanmak saflık olur.

Söyliye söyliye dilimizde tüy bitti, gene de söylemek zorundayız. Onlar söylediklerimizden hiç bir şey anlamayacaklar, anlasalar da hiç bir söylediğimiz gerçek onların işine gelmeyecek. Hiç olmazsa onlarla birlikte bir sele kapılıp giden milletin aydınları, öğretmenleri, askerleri, işçileri köylüleri duysunlar sözlerimizi. Duyurabildiğimiz, anlatabildiğimiz kadar.

Bu gidiş tam bir yozlaşmaya, tam bir çürümeye gidiştir. Eskilerin izmihlal dedikleridir. Tanrı göstermesin hiç bir yerde böyle bir izmihlal, dedikleridir.

Anadolu toprağı çürüyor, Düpedüz ölüyor. Toprağımızı Halk Partisi iktidarları Demokrat Parti iktidarları öldürdü. Şimdi de, daha da beteri, AP bir tek ağaç kalmamacasına öldürüyor. Toprak verimini yitiriyor. Nüfus artıyor. Türkiyede açlık başladı. Yedi milyon işsiz insan.. Ve yedi milyon işsiz insana iş yerine, her gün camilerde ayaklanma ve kıyam kışkırtmaları... Yedi milyon işsiz ayağa kalksın da kompradorların, toprak ağalarının, softaların, AP lilerin dışındaki herkesi kessin. Çünkü din elden gidiyor. Öğretmenleri kessin, askerleri, işçileri, bütün AP muhaliflerini kessin.. Bir Cuma günü her hangi bir Camiye gidin, her hangi bir vaizden yukardaki kışkırtmaları duyacaksınız. Her hangi bir iktidarcı gazeteyi açın, yukarıdaki kışkırtmaları okuyacaksınız.

Gece sabaha karşı Üniversite yatakhanesine giriyorlar, kan uykularındaki delikanlılarımızı copluyor öldürüyorlar. Öldürdükleri, copladıkları yetmiyormuş gibi bir de onları pijamaları, atletleri, donları gömlekleriyle, yalın ayak başı kabak, yarı çıplak mahkeme huzuruna getirip bir de tevkif ettiriyorlar. İşte bu çocukları tevkif ettiren vicdan da, Adalet de mülkün temeli oluyor. Biz de bu korkunç insaniyetsizliği yazıyoruz. Vay sen misin yazan, al sana altı ay, al sana bir yıl, al sana on yıl... ceza isteniyor. İnsanın, ama *insan olan insanın yüreğindeki* vatanseverlik duygusu bütün zulümlerden, bütün hapislerden, bütün can korkularından daha güçlüdür. Onlar bunu bilmiyorlar. Ellerinden geleni arkalarına koymasınlar. Koymasınlar da bir millet hangi yüreklerin üstünde duruyormuş anlasınlar. Bir Vedat Demircioğlu giderse bin Vedat Demircioğlu onun elindeki bağımsızlık, insanlık, vatanseverlik bayrağını yere düşürmeden nasıl kaparmış görsünler.

Türkiye ölüme makûm edilmiştir. Bunu Mısırdaki sağır Sultan da duydu. Bu bilimsel bir gerçektir. Üçüncü bir dünya savaşı patladığı an Türkiye yedi saat içinde topyekun imha edilecektir. Kurdu karıncası, balığı kuşu bütün canlısıyla. Türkiyedeki yüz beş tane Amerikan üssü yüz beş tane atom hedefidir. Yozlaşmamış, yüreğindeki bütün insanlık, vatanseverlik duygularını yitirmemiş, bir canavar haline gelmemiş insan kendi vatanına, insanlarına, anasına babasına böylesine canavarca kıyar mı? Türkiyenin bu döğüşte suyu yoktur. Amerikan ve Sovyetler Birliği devleri döğüşür*ken Türkiye bu korkunç imha* döğüşünün hiç bir şekilde ilk hedefi olmak mecburiyetinde değildir. Bunu bütün dünya böylece biliyor. Ama bunu mideleriyle Amerikaya bağlı gözü dönmüşlere anlatamazsınız. Türkiye bir atom harbinin ilk hedefi olmakta sürüp gidecek.

Kültür yozlaşması, insanlık yozlaşması.. Köleliğe doğru her gün her gün şahlanarak gidiş.. Kıyam talimleri yapılan camiler, politikaya alet edilip yozlaştırılan fakir fıkaranın dini, müslümanlık...

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de sansür kanunu, tedbirler kanunu, hürriyetlerin kısıtlanması, gençliği bağımsızlık savaşı yolunda geriye çevirebilmek için kanunlar.. Boykotları önlemek.. *Yazarların ağzına* kilit.. Bütün Anadoluda İşçi Partililere inanılmaz bir zulüm...

Bütün bunlar, bütün bunlar bu iktidara yetmiyor. İktidar gazetelerindeki Hitler, Abdülhamit, Suharto, Franko hayranlığı hiç boşuna değil.

Biz konuşmayalım.. Susalım. Ağzımıza kilit *vursunlar. Öğrenciler sussunlar. Gaze*teler daha çok emirlerine girsinler. Mahkemeler. Savcılar, her gün herkesi sorguya çeksinler.. Tahkikat komisyonları bile kurulsun. Bütün İşçi Partililere bugünkü zulmün bin misli daha yapılsın.. Beş Üniversite daha basılsın, binlerce Vedat Demircioğlu daha öldürülsün, ne değişecek. Türkiye bu çıkmazdan, bu korkunç durumundan bu sömürüden, bu yoksulluktan, bu imhadan kurtulacak mı? Bir ekonomik kriz başını almış da geliyor. Arkanızdaki Amerika, bütün sömürgecilerle şu krizi durdurun bakalım. Yedi milyon işsize iş, ekmek bulun bakalım. Kompradorluk politikası bir iflas politikasıdır. Bir gayri insani politikadır. Vatanseverliğin «v» harfiyle bağdaşmaz. Haydi bakalım.

Terör kanunları çıkarmak kolay. Bu memleket toprakları terör kanunları, terörler toprağıdır biraz da... Nevi değiştirdi terör? Terörcüleri mi kurtardı? Memlekete gelince, işte can çekişen bir Türkiye..

Bize gelince, biz şunu çok iyi biliyoruz gene Türkiye böyle can çekişirken binlerce Türk aydını Çanakkalede can *verdi*, aklın hayalin almayacağı kahramanlıklar gösterdi. Kurtuluş savaşında da.. binlerce Türk. Ve bugün kimsenin canı Çanakkalede ölenlerden daha tatlı değildir.. İşte biz bunu, biz bunu, biz bunu çok iyi biliyoruz.

Terör kanunları çıkarmak kolay.. Hadi be sen de...

«Hukuk Müşavirliği» gerçekten *tüzük değişikliği* üzerinde sıkı bir çalışma yapmıştır. Kurultay gündemi'nin 6'ıncı maddesinde gösterilen bu sorun için şöyle denilmektedir:

—« Komisyonlara üye ayrılması

(Parti Meclisi'nin getireceği tüzük değişikliği teklifini görüşmek üzere bir Tüzük Komisyonu ve kurultayın lüzum göreceği diğer komisyonların kurulması.)

YURDOĞLU — Kurultay stratejisini kuran adam —

Görüldüğü gibi kurultay gündeminin 6'ncı maddesi doğrudan doğruya tüzük değişikliği ile ilgilidir. Fakat bunu kamufle etmek için, başlığa «komisyonlara üye ayrılması» çıkarılmıştır.

4'üncü olağanüstü kurultayda Feyzioğlu ve arkadaşlarını ihraç amacıyla hazırlanan tüzük değişikliği ile şimdi tüzükte yapılmak istenilen değişiklik arasında fark vardır. *Değişiklik Ecevit'e karşı olanların* ihracını değil, 1969 seçimlerinde seçtirilmemesi amacını gütmektedir.

Tüzük değişikliği tam bir merkeziyetçi düzen getirecek ve teşkilatı genel merkeze sıkı sıkıya bağlayacaktır. Genel Merkezin emrindeki bir CHP teşkilatının yoklamalarda istenmeyen kimseleri Ankara'ya liste başı olarak göndermesi imkânı ortadan kaldırılacaktır. Baştan başa yeniden yazılan tüzükte madde sayısı 91'den 178'e çıkartılmaktadır. Merkez Yönetim Kurulu üyeleri de 11'den 15'e çıkacak, genel sekretere de dört yardımcı verilecektir.

Kurultayı alabilmek için İnönü'nün önemsediği bazı istekleri yerine getirmeyi yararlı bulan Ecevit ve arkadaşları Selâhattin Hakkı Esatoğlu'nu, Kenan Esengin'i, Yaşar Akal'ı, Mustafa Ok'u harcayacaklardır. Fakat, bu arada harcamak istediklerinin arasında Kamuran Evliyaoğlu, İlyas Seçkin, Hıfzı Oğuz Bekata da bulunmaktadır. Erim, Satır, Aksal seçimlere kadar ilişilmeyecek kişilerin başında gelmektedirler.

Ecevit ve arkadaşlarının İnönü'nün tam desteğini aldıktan sonra güçlendiğini gören «Göbekçiler» arasında tam bir bozgun vardır. Bu bakımdan, Aksal'ın yada Satır'ın kurultayda bir varlık göstermeleri beklenmemektedir. Hattâ, Satır kurultayda Ecevit'i övecek, Aksal ise belki de rahatsızlığını bahane ederek gelmeyecektir. Ecevit'çilerden birinin önergesi ile Aksal'a geçmiş olsun telgrafı çekilmesi, yada bir heyet gönderilmesi sürpriz olmayacaktır.

Bu arada CHP içinde Ecevit'çilerin en korktukları grup, 1969 seçimlerinden umutlarını yitirmiş olan milletvekili ve senatörlerdir. Bunların kurultayı karıştırmasını önlemek için, şimdilik seçim vaadleri kullanılmakta, fakat alttan alta da teşkilata sahte genelgeyi bunların gönderdikleri ve GP ile AP'ye her an transfer etmelerinin mümkün olduğu söylentileri yayılmaya çalışılmaktadır.

Görüldüğü gibi CHP içindeki mücadele hiç de mertçe ce*reyan etmemektedir.* Böyle bir mücadeleyi CHP'nin bizzat kendi bünyesi yaratmaktadır.

«EŞ KONTROL»

19'uncu Kurultay stratejisinin 18 Ekim sabahı saat 9'dan itibaren uygulanacak bölümüne ise *«Eş Kontrol»* adı verilmiştir.

Kurultaya delegeler eşleri ile birlikte çağırılmışlardır. Böylece, kurultayda patırdı - kavga çıkması ve dinleyicilere ait sıraların başkaları tarafından doldurulması önlenmiştir. Ayrıca, her kurultayda geceleri çeşitli yerlerde gruplaşıp ertesi günü uygulanacak taktiklerin hazırlanması da, delegelerin beraberlerinde getirecekleri eşlerini yalnız bırakamamaları nedeniyle bir dereceye kadar sınırlandırılmak istenilmiştir.

Kurultay'da âsayişi ve gösterilerin düzenini Gençlik Kolları sağlayacaktır. Bunun için seçilen görevlilere emir verecek olanlar belli olmuştur.

Neresinden bakılırsa Cumhuriyet Halk Partisi'nin 19'uncu kurultayı bundan öncekilerinden pek farklı olmayacaktır. Halkla ilgisi adındaki «halk» kelimesinden ibaret olan CHP, iç çekişmeleri, kurultayda uygulanacak stratejisi ile bir burjuva partisi olmaktan sıyrılamamıştır. Sıyrılmasına da imkân yoktur. Çünkü, tek parti devrinden bu yana gelen alışkanlıkları ve toprak ağalarının, sermaye çevrelerinin kontrolu altındaki teşkilatı «ortanın solu» sloganı ile temizleyip atmak mümkün değildir. CHP içinde bugün hüküm süren Ortanın Solu - Göbekçiler savaşı, yarın bir başka biçimde başka adlar altında patlak verecektir. Çünkü, CHP'de mücadeleler doktrin anlayışı yada uygulamasındaki farkdan değil, doğrudan doğruya çıkarlardan doğmaktadır...

TİP'in tabanı yöneticileri uyarıyor

TİP Genel Başkanı Aybar, İstanbul Kongresi'nde konuşuyor

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin büyük kurultay ve seçim öncesi en önemli toplantılarından birini teşkil eden İstanbul İl Kongresi önceki cumartesi ve pazar günü Spor ve Sergi Sarayı'nda toplanmıştır.

İstanbul Milletvekili Prof. Sadun Aren'in başkanlığında toplanan kongrede yapılan konuşmaları ve tenkitleri gerçekçi bir şekilde değerlendirmek, partinin geleceğiyle ilgili önemli kararlar almak durumunda bulunan ve gelecek ay yapılacak olan TİP büyük Kurultayı'na ışık tutmak bakımından kaçınılmaz bir görevdir.

Her şeyden önce şunu belirtmek gerekir ki, TİP'in dördüncü İstanbul Kongresi, dinleyici iştiraki bakımından, bundan önceki kongreler kadar ilgi görmemiştir. Parti liderinin ve milletvekillerinin konuşmaları sırasında dahi dinleyici sıralarının beklendiği kadar dolu olmaması dikkati çekmiştir. Bu ilgisizlik üzerinde parti yöneticileri herhalde ciddi şekilde düşünmek zorundadırlar.

Bir parti kongresinin en önemli yanı, hiç şüphesiz, siyasi konuşmalardan çok tabanın sesini getiren delegelerin tenkitleridir. Fakat nedense, iki gün süren TİP İstanbul İl Kongresi'nin tamamen tenkitlere ayrılan birinci gününde Aren hariç genel merkez yöneticilerinden kimse bulunmamış, milletvekilleri de, pazar sabahı siyasi konuşmalar yaptıktan sonra toplantıdan ayrılmışlar, delegelerin eleştirilerine kulak vermemişlerdir.

Kongrede yapılan eleştirilerin özellikle iki noktada yoğunlaştığı dikkati çekmiştir. Bunlardan biri, parti içinde haysiyet divanının serbest tartışmayı önleyecek şekilde çalıştırılması, öteki de üst kademelerin tabanla sıkı ilişki kurmamış olmalarıdır.

Zeytinburnu delegesi Metin Bilgen **«Sosyalist bir partide gerçekleri cesaretle, korkmadan ortaya koymak lâzımdır. Malatya Kongresi'nde parti içinde otokritik müessesesinin geliştirilmesi kararlaştırılmıştı. Ne yazık ki bu karar gerçekleşmemiş aksine partide haysiyet divanına verilmeyi göze almadan tartışmaya girişmek imkânsızlaşmıştır.»** demiş, İsmet Hancıoğlu, Celal Ülkü, Mustafa Levent, Nurettin Eren ve Sezai Zeren de, haysiyet divanlarının işleyişini şiddetle eleştirmişlerdir.

Üst kademe yöneticileriyle taban arasındaki kopukluk da sert eleştirilere konu olmuştur. Celal Ülkü **«İlçelerle hiç temas kurulmamıştır. Yalova'ya dahi bir kere gidilmemiştir. Oysa Yalova turistik bir yerdir, hiç değilse turistik gaye ile bir kere gelinebilirdi. Yalova aynızamanda Karamürsel Üssü dolayısıyla CIA teşkilatının harman olduğu bir yerdir. TİP burada güçlü olduğunu ispat etmek zorundadır»** demiş, Nurettin Eren de **«Savaş ilçelerde verilmektedir. Sosyalist mücadelenin militanları ilçelerde yetişmektedir. Genel bir bozukluğun sonucu olarak ilçelerle irtibat kurulmamıştır»** diyerek yöneticilerin tabanla temas etmediklerini söylemiştir. Üst kademe yöneticileri ve İstanbul milletvekilleri yaz aylarında İstanbul'da dinlendikleri halde İstanbul'un ilçelerini dahi ziyaret etmedikleri Metin Bilgen, İsmet Ozan, Mustafa Levent, Ali Bekiroğlu, Ayla Onat, Çetin Tamçiz, Nurettin Eren, Armağan Öniş'in tenkitleriyle ortaya çıkmıştır.

ŞİNASİ KAYA
— Yine başkan seçildi —

İsmet Ozan, Kemal Çakır ve Orhan Taylan, partinin gençliğe yeteri kadar önem vermemesinden yakınarak önümüzdeki dönemde gençlik sorunlarıyla daha yakından meşgul olunmasını ve sosyalist gençlerin örgütlendirilmesini istemişlerdir.

Mahalle görevlileri konusunda parti çalışmalarının yetersizliği üzerinde bir çok delege önemle durmuş, bu arada Rezzan Özgen, Fatih İlçesi'nin mahalle görevlileri konusunda örnek bir çalışma düzenini ayrıntılarıyla anlatmış ve bütün parti teşkilatı tarafından bunun örnek alınmasını istemiştir.

Gerçekten, Fatih İlçesi'nin çalışması genel merkez yöneticileri tarafından da dikkatle dinlenerek bütün Türkiye'ye uygulanacak mükemmellikte idi.

Brenda Jamgoçyan, partinin kadınları örgütlemede yetersiz kaldığını belirterek, **«Kabahat hepimizindir. Karımızı, kızımızı, kız kardeşimizi, hattâ büyük annemizi partiye getirmemiz ve sosyalist mücadeleye katmamız lâzımdır.»** demiştir.

Bazı delegeler de, üst kademe yöneticilerini kongrelerde ve önseçimlerde tarafsız davranmamakla suçlamış, Kemal Güler, milletvekili ara seçimlerinde üç aday varken Çetin Altan'ın Âşık İhsani'yi empoze etmesini tenkit etmiştir.

Delegelerin hemen hepsi, partinin eğitim çalışmalarında yetersiz kaldığını, işçi sınıfını bilinçlendirmekte başarılı olunamadığını söylemişlerdir.

İl Kongresi'nde TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, İstanbul milletvekilleri Sadun Aren ve Çetin Altan ile Urfa Milletvekili Behice Boran da birer konuşma yapmışlardır.

Aybar, karşı sayfada özetini verdiğimiz konuşmasında, Türkiye'nin iflasın eşiğine gelmiş olduğunu bilimsel verilerden hareket ederek ortaya koymuş, bu dönemde Türkiye sosyalistlerine düşen görevi belirttikten sonra Türkiye sosyalizminin «hürriyetçi» niteliği üzerinde konuşmuştur. Behice Boran Çekoslovakya Olayı ve bu olayın getirdikleri üzerinde görüşlerini açıklamış, Sadun Aren Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesinin sakıncalarını belirtmiştir.

Konuşmalar ve tenkitlerden sonra İl Başkanı Şinasi Kaya tenkitleri cevaplandırmış ve, «ihraçlar» konusundaki tenkitlere verdiği cevapta **«Haysiyet Divanı yolu, muhakkak ki, partiye karşı suç işleyenlere uygulanacaktır. Ancak bazı ilçe yöneticisi arkadaşlarım genel merkezin emirlerini üyelere bütün gerekçesiyle açıklamamakta, gerekçe soranları da partiden atmak yolunu denemektedirler. Geçen dönemde 39 kişi partiden ihraç edilmiştir. Bunların sadece 12'si il yönetim kurulu tarafından haysiyet divanına verilmiş, diğerlerinin ise ihracı ilçeler tarafından istenmiştir. Tüzük hükümlerine göre il yönetim kurulunun bunları önleme yetkisi yoktur»** demiş ve üyelerin haysiyet divanına verilmesine yol açan uygulamalara ilçe kademelerinde meydan verilmemesi gerektiğini söylemiştir.

Bütün bu tenkitler ve cevaplamalardan sonra, TİP'in İstanbul İl Kongresi seçim döneminde ileri atılımlar için olumlu kararlar aldığı gibi, dinamik bir ekibi işbaşına getirmiş ve büyük kongre delegeliklerine de, çoğunlukla, tabanın görüşlerini genel merkeze etkili şekilde yansıtabilecek kişileri seçmiştir.

Seçimler sonunda il yönetim kuruluna Şinasi Kaya, Aziz Erkmen, Osman Yalım, Şaban Yıldız, Celal Beyaz, Nurettin Çavdargil, Cavit Zengin, Murat Sarıca, Müşfik Erem, Alp Selek, Cengiz Yazoğlu, Muammer Güngör, Engin Yücel seçilmişlerdir. Görev bölümünde Şinasi Kaya yeniden başkanlığa seçilmiş, sekreterliğe Engin Yücel, muhasip üyeliğe Osman Yalım getirilmiştir.

Büyük kongre delegeliklerine de Şinasi Kaya, Celal Beyaz, Aziz Erkmen, Hilmi Güner, Çetin Serfidan, Nurettin Çavdargil, Nejat Öktem, İhsan Ofluoğlu, Gülten Efe, Metin Bilgen, Veysi Sarısözen, İdris Küçükömer, Can Yücel, Nabi Yağcı, Can Açıkgöz, Nazife Cemgil, Müşfik Erem, Tanju Cılızoğlu, Alp Selek ve İbrahim Türk seçilmişlerdir.

şu bizim parlamento!

Süleyman'ın da işi zor...

Daha açılmadan «Bu yıl parlamentodan iş çıkmaz» diyenleri kötümserlikle suçlayanlar yanıldıklarını tez anladılar... 160 tasarı ile beş yüzden fazla teklif görüşülmek için sıra beklerken, Millet Meclisi'nde ikinci haftanın ilk oturumunda çoğunluk sağlanamadı. Avans Kanunu, çeşitli ayak oyunlarından sonra değişiklik önergeleri ıska geçilerek hükümetin getirdiği şekilde tekrar Millet Meclisi'ne verildi... Ve böylece, 1969 seçimlerinden önceki 4 aylık devre, umutsuzluk içinde başladı...

Umutsuzluğun bir süre sonra karamsarlığa dönmesi için AP iktidarının bütün hazırlıklarını tamamladığı da, Demirel'in AP grubunda yaptığı konuşma ile anlaşıldı... Demirel, AP Grubunda,

«Meclise yeniden adedi mahdut fakat mühim bir kaç tasarı daha sevk edeceğiz. Bu tasarıların mutlaka çıkması lâzımdır. Aksi halde, bilançomuzun bir sayfası eksik kalır...» dedi.

Demirel'in adlarını açıklamadığı tasarılar çok önceden biliniyordu ve sırasıyla şöyleydi :

«Seçim Kanunu Değişikliği, TRT Kanunu Değişikligi, Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu, Küçükleri Zararlı Eserlerden Koruma Kanunu, Millet Meclisi İç Tüzük tasarıları...»

Bu tasarılar ayrı ayrı ele alındığında her biri, parlamentoyu aylarca işgâl edebilecek nitelikteydi... Bütün bunların yanında AP iktidarının büyük kongre öncesi ve sonrası geçireceği büyük çalkantıları da gözden ırak tutmamak gerekiyordu... Kongrede oynanacak kozlar hazırlanırken elbette ülke sorunları ikinci plâna itilecekti. Bir de bunun kongre sonrası vardı... Hükümette yapılacak değişiklik üzerine oynanacak oyunlar, kongrenin getireceği kuvvetlerin dağılışı, Demirel'in, Mehmet Turgut'un ve Yeminlilerin durumları... Bütün bu keşmekeş'in ardından bütçe arzı endam eyleyecek ve gündemde ele alınmayı bekleyen tasarı ve teklifler 1 Kasım 1969'dan sonraki parlamento'yu bekleyecekti...

Parlamento'nun bekleneni vermemesinde, tabii tekrar seçilmek için milletvekillerinin dışarda harcayacakları çabalar dabüyük rol oynayacaktı... Bütün bunları herkes gibi, Demirel de biliyordu ve gerçekten «**Süleyman'ın işi de zor**» du.. Bir takım antidemokratik tasarılar ile bilançosunu kapamaya çalışan Demirel, farkında olmadan belki de başka yerleri açık bırakacaktı...

Demirel, sonra seçim öncesinde kalkıp seçmene **«Parlamentoda muhalefet bizi çalıştırmadı. Oyları bize verin ve bizi kahir ekseriyetle tekrar seçin, o zaman çok daha iyi çalışıp beklediklerinizin hepsini gerçekleştireceğiz...»** diyecektir. Türk halkı bu bayatlamış dolmayı pek yutacağa benzemez... Çünkü, AP iktidarının oyları yüzde elli'nin altına düşmüştür. Ve eğer parlamento halkın beklediklerini vermemişse, bunun sorumlusu muhalefet değil bizzat iktidarın ta kendisidir.

Onur BARTU

Türkiye iflasın eşiğinde

Mehmet Ali AYBAR

Ferruh Doğan

— Biz halkı elimizin üzerinde taşırız!..

AP'NİN iktidara geldiği günlerde idi : Demokrat Parti'nin üçüncü hamurdan bu kötü kopyasının, çok kısa zamanda halkın umutlarını boşa çıkaracağını, demokrasiye sırt çeviren, başarısız ve ergeç silinip gitmesi mukadder bir ekip haline geleceğini söylemiştir. Aradan üç yıl bile geçmeden AP iktidarı Türkiye'yi iflasın eşiğine getirdi.

Gerçekten bilim kurulumuzun hazırladığı rapora göre, Türkiye bunalım dönemine girmiştir. Önümüzdeki aylarda ekonomik faaliyetler yavaşlayacaktır; çalıştırma hacminin seviyesi daha da düşecek; işsizlik artacak ve fiyatlar hızla yükselecektir. Devlet ve belediyeler eliyle halka götürülen hizmetler aksayacaktır. Yani kalkınan, milletçe zengin, müreffeh Türkiye edebiyatının yankıları devam ederken, gerçekte yerinde sayan, gerileyen, dışa bağlılığı daha da artmış, emekçi halkı türlü ıstıraplar içinde kıvranan bir Türkiye'nin acıklı manzarası kalın çizgilerle belirecektir.

Bunalımın yükünü emekçiler, yani fukara halkımız taşıyacaktır. Şimdiden belli ihtiyaç maddeleri fiyatlarında yükselme eğilimleri olduğu görülmektedir. Halkımızın başlıca gıda maddelerini teşkil eden ekmeğe yapılan son zam, emekçi ailelerince ağır şekilde hissedilmiştir.

BUNALIM döneminde işçi ücretlerine, memur ve müstahdem aylıklarına zam yapılması beklenilmemelidir. Hayatın gittikçe pahalılanması, işçileri, küçük memur ve müstahdemleri son derece olumsuz etkiler altında ezecektir. Buna kütlece işçi çıkarmalarının ve eek olursa, ücretli ve aylıklıların bunalımından en çok zarar görecek sınıf ve zümreyi teşkil ettikleri ortaya çıkar.

1.5 milyonluk bir kütle meydana getiren küçük esnaf ve zanaatkârlar da genellikle bunalımdan müteessir olacaklardır. Her ne kadar bunlar arasında toptancı tüccarın aracısı durumunda olanlarla ithalât ikamesi mal üretenlerin bunalımın başlangıcında bugünkü gelirlerini korumaları, hattâ artırmaları mümkün görülse bile, kısa bir süre sonra bunlar da ekonomik faaliyetlerdeki genel yavaşlamanın kurbanları arasına gireceklerdir.

Nüfusumuzun yüzde 75'ini teşkil eden köylü ailelerinin üçte biri topraksızdır. Tarım işçisi veya vasıfsız işçi olarak çalışmak durumunda bulunan bu 3,5 milyonluk zümre, işçilerden ve memurlardan da ağır zararlara uğrayacaktır.

İşleyecek toprak sahibi köylü aileleri üzerinde bunalımın etkileri kesin bir faktör olan hava şartlarına, devletin uygulayacağı fiyat politikasına ve banka kredilerinin hacmi ve dağılış şekline göre biçimlenecektir. Şimdiye kadar uygulanan fiyat ve kredi politikasına bakarak, küçük, hattâ orta çiftçinin buhranın olumsuz etkilerine maruz kalacağı sonucuna varabiliriz.

Bunalımın gerçek ücret ve gelirler üzerindeki olumsuz etkilerinin yanısıra kamu yatırımları ve kamu hizmetlerinde sebep olacağı daralmaları da hesaba katmak gerekir.

EKONOMİK faaliyetlerin yavaşlaması, genellikle kamu gelirlerinde azalmaya yol açacağından, önümüzdeki aylarda vergi artışları ve tekel maddeleriyle kamu iktisadi teşekküllerinin arzettiği mallara zam beklenmelidir Emekçi sınıf ve zümrelerin hayat şartlarını önemli şekilde ağırlaştıracak olan bu zamlar, devletin cari giderlerinden başka, kamu yatırımlarının finansmanını da karşılayacak seviyede olmayacağından, devlet ya yatırımları kısmak, yada enflsyoncu bir finansman yolu tutmak zorunda kalacaktır

Bir yandan millî hasılaya oranla 1966'dan beri esasen düşüş gösteren kamu hizmetlerine ayrılan meblağların bunalım döneminde daha da düşeceğini söylemek bir kehanet sayılmasa gerekir. Önümüzdeki aylar ve yıllarda kamu hizmetleri bugünkü düşük seviyesinin de altına inecektir. Üstelik kamu hizmetleri genellikle varlıklı sınıfların istifadesine göre ayarlandığından, halkın sıkıntıları bir de bu yönden ağırlaşmış, katmerleşmiş olacaktır.

Bunalım dönemine girilmiş olması, ikinci beş yıllık kalkınma planı uygulamasını iyice aksatacaktır. AP iktidarının özel sektörcü kalkınma edebiyatının boşluğu böylece daha açık olarak görülecektir. Kapitalist ülkelere yapısal biçimde bağlı bir ekonomi görüşünden hareket edilerek hazırlanan son kalkınma planı dış finansmanı, işçi ve turizm gelirlerinin artışını ve ihracat artışını öngörmektedir. Oysa kapitalist ülkelerde beliren olumsuz bazı gelişmeler sonucunda, bütün bu varsayımların hiç değilse tahmin edildikleri seviyede gerçekleşemeyeceği ortaya çıkmıştır. Başlıca dış finansman kaynağı olan konsorsiyumun vaadedilenden 90 milyon dolar eksik kredi açacağı anlaşılmıştır. İşçi dövizlerinde önemli düşüşler olmuştur. Turist dövizlerinde beklenilen seviyeye ulaşılmaması tehlikesi belirmiştir. Nihayet ihracatta sanıldığı gibi artış değil, düşüş olmuştur.

AP iktidarında gerek dış borçlar, gerek iç borçlar hızla artmıştır. 30.9.1965'te 986 milyon dolar olan dış borçlar, bu yılın 30 Eylül'ünde 1 milyar 424 milyon dolara yükselerek yüzde 44 oranında bir artış göstermiştir. Aynı tarihler arasında iç borçlar da 12 milyar 255 milyon liradan 19 milyar 453 milyon liraya yükselerek yüzde 58 oranında artmıştır.

Buna paralel olarak 1967-68 ocak - temmuz dönemlerinde ithalatımız 373 milyon dolardan 455 milyon dolara yükselmiştir. Artış oranı yüzde 22'dir. Aynı dönemdeki ihracatımız ise 251 milyon dolardan 249 milyon dolara düşmüştür. Düşüş oranı yüzde 2'dir. İhraç edilen sanayi mamullerinin tüm ihracatımıza oranı da geçen yıl yüzde 18.43 iken bu yıl yüzde 15.89'a inmiştir.

Yabancı sermaye ile ortaklaşa krulan montaj sanayii sanayileşmemizi engellediğinden başka, Türkiye'yi de dışa daha çok bağımlı hale getirmektedir. Bilim kurulumuzun bu konuda yaptığı incelemeler, montaj sanayiinin her birim üretimin gerektirdiği ithal madde ihtiyacını artırdığını ortaya koymuştur.

Türkiye, tarihin yazdığı ilk millî kurtuluş savaşını veren bu ülke, yeni-sömürgeciliğin ağına düşmüş tipik bir geri kalmışlık manzarası göstermektedir.

Ancak halk kütlelerine bunca ıstıraplara mal olacak önümüzdeki bunalım döneminin, olumlu sayılabilecek bazı sonuçlar doğurması da mümkündür. Yüksek konjonktür döneminde işbirlikçi sendikacılık işçi sınıfına küçük ve geçici de olsa göz boyayabilecek ve işçilerin bilinçlenmesini geciktiren bazı avantajlar sağlayabilmişti. Fakat bunalım döneminde bu gibi oyunlara imkân olmayacaktır. Fiyatlar artarken ücretlerin donup kalması, sendikal hareketin gerçek kişiliğini bulmasına ve geniş işçi kütlelerinin sınıf bilincine kavuşmasına yol açabilir.

Topraksız ve toprağı yetmeyen köylü tabakalarında ve de kimi küçük esnaf ve zanaatkârlar zümrelerinde de aynı uyanış, aynı bilinçleniş görülebilir. Sekiz yıldır harcadığımız emekler elbette boşuna değildir. Halkımız elbette haklarına sahip çıkacaktır. Bu kapkaç düzeni ilanihaye devam etmeyecektir

ÖNEMLİ bir nokta üzerinde biraz daha durmak lâzımdır. Bunalım, başarısızlıklar, AP. iktidarını ve daha başka kuruluşları ve bunların temsil ettiği gerici, tutucu sosyal sınıfları, anayasa dışı, kanun dışı yollara her gün daha çok iteleyecektir. Şimdiye kadar başvurulan kaba kuvvet yolu, daha plânlı, daha örgütlü hale sokulabilir, Faşist komando ekiplerine benzer, gizli eğitim görmüş kuruluşlar meydana getirilebilir. Yer yer halkımızın tertemiz dinî inançları istismar edilerek kışkırtmalar yapılabilir. Şimdiden bu yolda bazı denemelere girişildiğine şahit oluyoruz. Zayıf bir ihtimal de olsa, hattâ Yunanistan'daki gibi bir darbe teşebbüsüne girişilebilir. Bütün bu ihtimaller karşısında uyanık ve hazır olmak gerektir. Halka dönük sosyalizme açık, istiklalci, devrimci ve demokratik anayasamız, milletin uyanık evlatlarının bekçiliğine emanet edilmiştir. Milletin uyanık evladlarının sayısını hızla artırarak, kötü gelişmeleri tesirsiz bırakmak görevi bir Türkiye İşçi Partililere düşüyor. Gerçekleri halkımıza anlatacağız; usanmadan, yılmadan. Nasıl aldatıldığını nasıl sömürüldüğünü en uzak köylere kadar gidip söyleyeceğiz. Bu sefer millî kurtuluş mücadelesinin düzen değiştirme mücadelesiyle birlikte yürütüleceğini iyice belirteceğiz ki, emekçiler mücadeleye daha büyük bir şevkle katılsınlar...

PEYAMİ SAFA
— Islah olmaz faşist —

SABAHAD-
DİN ÂLİ —
Nâzım'dan
teşvik
görmüştü

Nâzım'

VÂLÂ NUREDDİN
— Nâzım'ın yol arkadaşı —

ERTUĞRUL MUHSİN
- Nâzım'ın oyununu yönetti -

Sabiha Zekeriya SERTEL

- II -

Nâzım'ın eski arkadaşı Vâlâ Nureddin Moskova'ya ilk gidişlerinin hikâyesini bize şöyle anlatmıştı:

Kurtuluş savaşına katılmak üzere Ankaraya gitmiştik. Bir müddet orada kaldıktan sonra, Moskovaya gitmeğe karar verdik. Büyük Oktobr inkılâbı üzerimizde öyle bir etki yapmıştı ki, inkılâbı yakından görmek, orada okuyup yetişmek istiyorduk. Bu amaca varmak için her güçlüğü göze almıştık. Ankaraya gelirken Hakim Ziya adında bir arkadaş daha edinmiştik. O da bizimle beraber Moskova'ya gidecekti. Fakat paramız yoktu. Ziya bize para bulmayı vadetti. Aksiliğe bakın ki, o günlerde Ziya'yı askere aldılar, biz parasız yola çıkmak zorunda kaldık. Elimizdeki para tren biletine bile yetmiyordu. Yarı yola kadar bilet aldık. Ondan sonraki yolu yürüyerek gittik. Yollarda pabuçlarımızın tabanları patladı. Uzun bir müddet yalınayak yürüdük. Yanımızda satılabilecek bir benim saatim, bir de halis İngiliz derisinden yapılmış bir bavulumuz vardı. Önce saati sattık. Ve bir müddet onunla geçindik. Sıra bavula geldi. Halis İngiliz derisi bavulun bize hayli para getireceğini sanıyorduk. Fakat alıcılar bize beş liradan fazla vermediler. Çünkü bavul deri değil, mukavvaymış meğer.

Çaresiz aldık parayı. Akşam yemeği yiyecek paramız yoktu. Ertesi gün İstanbuldan tanıdığımız Şevket Süreyya'ya rastladık. O bizden önce gelmiş, bir okulda öğretmenlik ediyormuş. Bir müddet Batum'da kaldık. Sonra Moskova'ya gittik.»

Nâzım Moskovaya bu gidişlerini «19 Yaşım» şiirinde belirtir. Fakat en önemlisi Nâzım'ın Anadolu'ya geçişi ve Anadolu'yu tanıması olmuştu. Bu seyahat onun, Anadolu'ya ait kıymetli şiirler yazmasına yardım etmiştir. Meselâ, **«Anadolu»** ismini taşıyan şiiri, **«Türk Köylüsü»** şiirleri bunlar arasındadır. **«Anadolu»** şiiri şöyle başlar:

Başımızda güneş, ateş, bir sarık,
Cılız toprak,
Çıplak ayaklarımızda çarık,
İhtiyar katırından
daha ölgün bir köylü yanımızda.
Yanımızda değil, yanan kanımızda.

Nâzım bu şiirini şöyle bitirir :

Artık hepimizin başına,
Bu «dankkk!» desin.
Köylünün toprağa hasreti var,
Toprağın hasreti... Makinalar.

Kafatası

Nâzım, o devirdeki çalışmalarıyle yalnız şiire yeni bir şekil ve edebiyata yeni bir muhteva getirmekle kalmadı. Yazdığı piyeslerle de sahneye yeni bir ruh getirdi. İlk yazdığı **«Kafatası»** piyesi, ilk defa İstanbul Şehir Tiyatrosunda oynandı. Tiyatronun müdür ve rejisörü Ertuğrul Muhsin Moskova'dan dostuydu.

Nâzım'ın piyesi sahneye konduğu akşam, tiyatro kapılarına kadar doluydu. İstanbulun bir çok tanınmış şair, edip ve aydınları orada toplanmıştı. Nâzım o akşam gayet şık giyinmişti. Galiba kendisini sahneye çıkaracaklarını tahmin etmişti. Eser büyük bir başarı kazandı. Oyun bittikten sonra, onu sahneye getirdiler. Herkes ayakta alkışlıyordu.

Bundan sonra Nâzım'ın bir iki piyesi daha oynandı. Nâzım tiyatro artistleri arasına da girmişti. Genç ressamlar tablolarında hayatı aksettirmeğe başlamışlardı. Bu tablolarda köylü ve işçilerin, halkın sefaleti görünüyordu. Bunda Nâzım'ın payı çoktu.

Sabahaddin Ali

Sabahaddin Âli Almanya'dan yeni gelmişti. **«Resimli Ay»** da küçük hikâyeleri çıkıyordu. Nâzım, Sabahaddin'in hikâyelerini romantik buluyor, ona realist hikâyeler yazmayı tavsiye ediyordu. Ekseri akşamlar bizim Kadıköydeki evde toplanırdık. Sanat münakaşaları yapılıyor, rejim meseleleri, Türkiye'nin sosyalizme geçiş imkânları tartışma konusu oluyordu. Sabahaddin Âli soldu, fakat henüz mutedil bir soldu. Nâzım onu yalnız realist sanata değil, savaşta beraber olmaya da davet ediyordu. Bu tartışmalar çok defa gece yarılarına kadar sürerdi. Sabahattini roman yazmaya teşvik eden de Nâzım Hikmet olmuştu. Sabahaddin'in ilk romanı **«Kuyucaklı Yusuf»**, «Resimli Ay» matbaasında basılmıştı. Nâzım makinaların başında ilk sayıyı almak için bekliyordu. İlk kopyayı alıp da yukarı geldiği zaman Sabahaddin'den fazla o seviniyordu. Gözlerinde, işte bu romancıyı ben yarattım, diyen bir ifade vardı.

Aradan 14 yıl geçti. Hapishaneden çıkışında Nâzım'la görüştüğümüz gün, Sabahaddinin öldürülmesinden söz açıldı. Nâzım, boynunu bükerek:

«— Bir kurban daha verdik, ne yapalım, zafere kanlar içinde varacağız» dedi.

Babasının ölümü

Nâzımın babası eski bir hariciye memuruydu. Birinci Cihan Harbinden sonra memurluktan ayrılmış, Kadıköy'de bir sinemanın müdürü olmuştu. Nâzım babasını çok severdi. Hikmet beyin bir köpeği vardı. Nâzım ona, Mussolini adını takmıştı. Mussolini bir gün babasını ısırdı. Yapılan muayenede köpeğin kuduz olduğu anlaşıldı. Babasına kuduz aşısı yaptılar. Fakat, daha önce tatanoz aşısı yapılmış olduğu için bu ikinci aşı, Hikmet Beyin ölümüne sebep oldu.

O gün, Hikmet Beyin, evine gittik. Cenazeyi içeride bir odaya yatırmışlardı. Nâzım, üvey annesi ve kardeşleriyle başka bir odada oturuyordu. Çok mahzun ve üzüntülüydü. Bir ara, ölüyü bekleyen kadın heyecanla koşarak geldi:

«— Nâzım bey, babanızın yüzü terliyor, galiba ölmemiş» dedi.

Nâzım hemen heyecanla yerinden fırladı. Fakat odadakilerden biri kolundan çekti:

«— Şiir yazmasını bilirsin de, ölüm teri nedir bilmezsin galiba» dedi.

Nâzım'ın canlanan ümidi ölmüş, bir çocuk gibi, yerine oturdu, bir ara gözlerini kapadı ve sonra bize dönerek:

«— Mussolini'nin köpekleri milyonlarca kardeşlerimizi öldürüyor. Onun adını taşıyan köpek de babama kıydı» dedi.

ın Moskova'ya Gidişi

Son yazdığı romanın (**Romantika'nın**) kahramanını da bir kuduz köpek ısırmıştır. Mümkündür ki, Nâzım, babasının kuduz köpek tarafından ısırılmasından ilham almıştır.

Bir yere otomobille gidilecekse, âdeta çocuk gibi sevinirdi. Aylığını daha ayın başında bitirirdi. Bir gün sordum:

«— Nâzım, paranı çabuk bitiriyorsun.»

«— Birkaç gün yedim, içtim, bir çift kundura aldım, kalanını da taksiye verdim.»

Maaşını aldığı zaman ilk işi otomobile binmekti. Son defa hapishaneden çıktığı zaman kendisini Bursa'dan denizkenarına kadar otomobille getirmişlerdi. Senelerden sonra, güzel bir otomobile binmek onu pek sevindirmişti. Bunu durup durup anlatırdı.

Büroda masalarımız karşı karşıyaydı. Baktım, Nâzım yazı yazmıyor. Bir kâğıda bir şeyler çiziyordu:

«— Ne o Nâzım? Resim mi yapıyorsun?.»

«— Hayır, kızkardeşim Samiye'nin elbisesine model çiziyorum.

Ben mahallenin bütün kadınlarına elbise modelleri çizerim.»

Baktım, gerçekten masanın üstü kadın elbise modelleriyle doluydu.

Nâzım baloda

Nâzım, eşim Zekeriya ve ben, **«Resimli Ay»** ın gelecek sayısı üzerinde fikir yürütüyordu. Odaya genç bir çocuk girdi. Elime birkaç zarf sıkıştırdı. Matbuat Cemiyetinin balosu için dört davetiye göndermişlerdi. Nâzım atıldı:

«— Ben ömrümde baloya gitmedim. Gidelim, şu bâloya» dedi.

«— Smokinin var mı?»

«— Kel başa şimşir tarak,» der gibi güldü.

«— Nene lâzım, smoking, ben böylece gidiveririm» dedi.

«— Olmaz dedim, siyah elbise ararlar, içeri böyle bırakmazlar.» Zekeriya söze karıştı:

«— Gidebiliriz», dedi. **«Baloyu idare eden Hakkı Tarık benim dostumdur. Ona derdimizi herhalde anlatırız.»**

Gece, beraberce yola çıktık. Nâzım'ı yalnız bırakmamış olmak için bizler de günlük kıyafetlerimizle gittik. Vâlâ Nureddin ile Peyami Safa da bize katıldılar. Balonun verildiği gazinoya geldik. Kapıda bekleyenler bizi o kıyafette görünce içeri bırakmadılar. Hakkı Tarık'a haber gönderdik. Hakkı Tarık bizi görünce şaşırdı.

«— Yahu,» diyordu, **«maksadınız ne, baloyu altüst etmek mi?»**

«— Yapma Tarık bey», dedik. **«Niyetimiz kötü değil, elbiselerimiz yok da onun için böyle geldik..»**

Fakat Hakkı Tarık itiraz ediyordu: «İçeride vekiller, yabancı elçiler var. Nâzım bayrak gibi bir adam. Nasıl sokarım ben sizi içeri?.»

Kapıdaki tartışmalar etrafımıza adam topluyordu. Hakkı Tarık işi uzatmanın mahzurlu olduğunu anladı. Bize, salonun bir kenarında birkaç sandalye koydurttu. Bizler bayram çocukları gibi sandalyelere sıralandık. Etrafı seyre daldık. Fakat Nâzım hareketsiz durabilir miydi? Bir ara ayağa kalktı. Dans eden gençlerden biri Nâzım'ı görünce, dans ettiği kadını bıraktı, koşarak Nâzım'ın yanına geldi. Arkasından birçok gençler daha etrafımızı sardılar. Nâzım'ı yakalayıp salonun ortasına götürdüler. Bizler de onları takip ettik. Hepimiz tanınmış insanlardık. Bütün gözler bize çevrildi. Peyami sarhoştu, önüne gelen kadını kaldırıp dans etmeğe çalışıyordu.

Hakkı Tarık Bey salonda bir aşağı, bir yukarı geziyor, sinirli sinirli ellerini ovuşturuyor, ikide bir «bu belâyı nerden getirdin başıma» der gibi Zekeriya'ya bakıyordu.

Balodan çıktık. Nâzım kahkahayı bastı:

«— Burjuva balosunun canına okuduk», dedi.

İnkılâpçı şiirleri

Nâzım'ın **«Resimli Ay»** devrinde yazdığı inkılâpçı şiirlerin her biri birer beyannameydi. Bu şiirler gençler ve aydınlar arasına yayılıyor, gençliğe savaş azmi aşılıyordu. Bunların bir çoğunu gençler ve işçiler ezbere biliyordu. Bunlar arasında **«Yürüyen adam»** (1929), **«Gayemin yolcularına»** (1928), **«Güneşi içenlerin türküsü»**, **«Kerem gibi»** şiirleri yeni neslin üzerinde çok derin izler bırakmıştır. Bunlardan biri:

Yürüyen Adam

Alnı yukarıda,
Kırmızı boyun atkısı rüzgârda
Yürüyor.
Yürüyor adım adım,
Yürüyor ağır ağır,
yürüyor.
Rüzgar deniz gibi köpürüyor
Esiyor deniz rüzgâr gibi.
Akıyor iki yandan ışıklar,
düşen yıldızlar gibi.
Sesler geliyor derinden,
kalbin uzak sahillerinden,
— Nereye gidiyorsun, yavrum benim, nereye?
Dön, sevgilim
Dön kardeşim,
dön evimin erkeği dön geriye.
Yürüyor o,
Islıkla kızgın bir ölüm marşı çalarak.
Yürüyor o,
Gövdesi bir gemi gibi yükselerek, alçalarak,
Yürüyor adım adım,
yürüyor ağır ağır yürüyor.
Kimbilir,
Belki bir daha sokmayacak parmaklarını,
Dizi dibinde dikiş diken kardeşinin
sarı saçlarına.
Belki bir daha altında yatıp,
Güneşe giden yeşil bir yola bakar gibi
bakmayacak Gürgen ağaçlarına.
Yürüyor o, yürüyor.
Açık, geniş adımlarla arşınlıyor yolları,
Ağır bir balyoz gibi sallanıyor kolları.
Kıllı göğsü bir kalkan gibi kabarık.
İşitmiyor artık,
Hep ayni tahta masanın başında akşamlayan
hasta, topal dostların,
Kalbe karanfil ruhu gibi gibi damlayan
sözlerini.
Çıplak
İki bıçak
gibi çekmiş yüzünde gözlerini,
yürüyor düşmana doğru.
Yürüyor adım adım,
yürüyor ağır ağır.
yürüyor.

Nâzım, **«Kerem gibi»** şiirini yazmış, fakat mecmuaya vermeğe cesaret edememişti. **«Resimli Ay» ın 1930 Haziran sayısı hazırlanıyordu. O gün Nâzım, sabah erkenden işin başında durarak, sayfaları** bağlamıştı. Mecmua gece makinaya verilecekti. Akşam üzeri işten çıkacağımız sırada başmürettip geldi, bir sayfanın eksik olduğunu söyledi.

Bu saatten sonra oturup yazı yazmak hoş bir şey değildi. Canımın sıkıldığını gören Nâzım, hemen yerinden fırladı.

«— Bende bir sayfalık bir şiir var, amma dedi **biraz tehlikelidir.»**

Şiiri okumasını istedim.

«Kerem Gibi» yi öyle heyecanla ve o kadar kitleyi savaşa çağıran bir önder tonuyla okudu ki, tesir altında kalmamak mümkün değildi. Şiiri alıp, başmürettibe verdim. Şiir, olduğu gibi **«İmzasız Adam»**, imzası altında **«Resimli Ay»** da çıktı.

Şiirin neşrinden korktuğumuz başımıza gelmedi. **«Resimli Ay»** a bir tehlike olmadı. Fakat emniyet müdürlüğünde **«Resimli Ay»** ın dosyası kabarıyordu. Nâzım, yalnız **«Resimli Ay»** daki yazı ve şiirleriyle değil, çeşitli yollardan gençler, işçiler ve aydınlar üzerinde yaptığı geniş tesirle de polisin dikkatini çekmişti. Nâzım'ın getirdiği yeni sesten, gençliğe aşıladığı savaş azminden burjuva idareciler hoşlanmıyorlardı. Nâzım'ın, günden güne artan nüfuzu onları korkutmaya başlamıştı.

Atatürk o devirde basına nisbi bir hürriyet vermişti. Nâzım'ın şiir kitapları basılabiliyor, Marksist eserler tercüme edilebiliyordu. Nâzım bu devirde fikirlerini öylesine yaymış, etrafında öyle bir muhit yaratmıştı ki, bunun daha fazla genişlemesine burjuva demokrasisi müsaade edemezdi. Bu kadarı artık çoktu.

«Resimli Ay» binası polis nezareti altına alındı. Müessesenin içine güya sol temayüllü gençler, gizli polis hafiyeleri olarak girdi. **«Resimli Ay»** mecmuası ve neşriyatını beraber çıkardığımız ortaklar da bu durumdan ürktüler. Zekeriya Sertel'e, Nâzım Hikmeti ve sosyalistleri mecmuadan uzaklaştırmayı teklif ettiler.

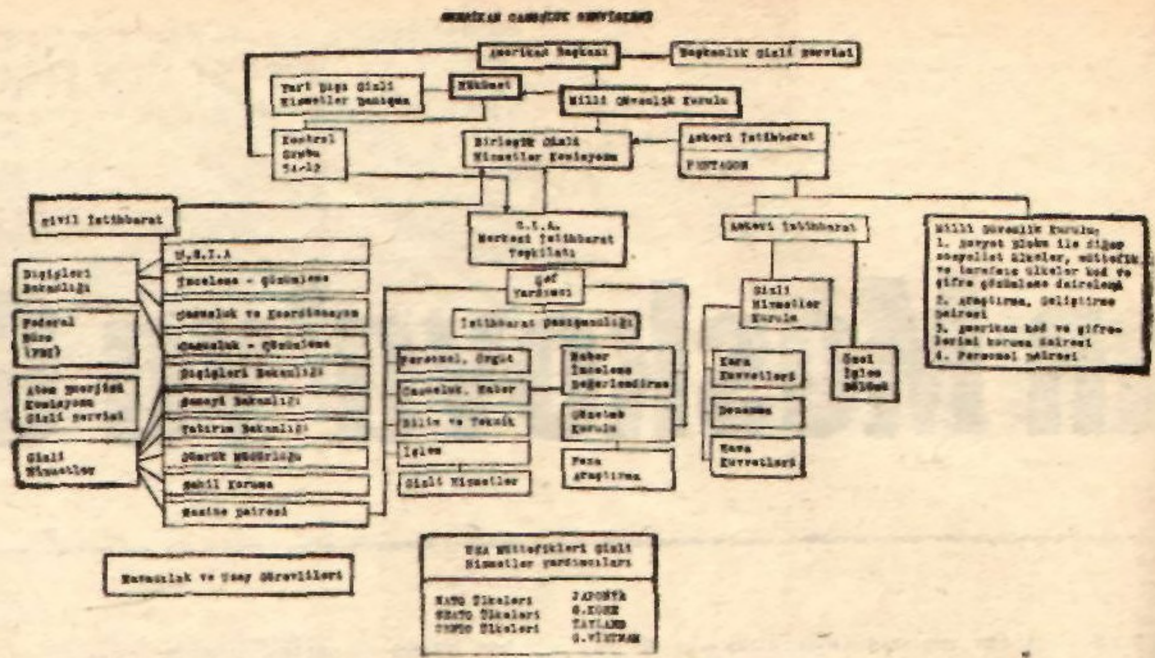
Zekeriya bu teklifi şiddetle reddetti. Bu yüzden ortaklar arasında çıkan anlaşmazlık şirketin dağılmasıyla sona erdi. Biz ayrıca daha bir müddet **«Resimli Ay»** ı çıkarmaya devam ettik. Fakat ortaklar mecmua imtiyazının şirkete ait olduğunu iddia ettiler ve neşriyatımızı durdurdular.

Üzerinde önemle durulacak nokta şudur:

Nâzım, o devrin nisbi hürriyetinden, açık çalışma imkânından azami surette faydalanmasını bilmişti.

Mecmuanın kapanmasıyle, Nâzımla olan iş hayatımız da sona erdi. **«Resimli Ay»** devresi böylece kapandı. Fakat Nâzım'la dostluğumuz ve kavga arkadaşlığımız ölümüne kadar devam etti.

Gelecek Hafta:
Nâzım Hapishanede

Amerikan casusluk teşkilatının şeması

İFŞAAT

Türkiye'de bulunan C.I.A. ajanları

Julius Mader tarafından yazılıp bir süre önce Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde yayınlanan Who's who in CIA (CIA' da kim kimdir?) isimli kitap, 120 ülkede faaliyet gösteren 3.000'den fazla CIA ajanının kimliklerini açıklamıştır. İsveç'teki Türkler tarafından yayınlanan Belleten isimli aylık dergi bu kitap üzerinde yaptığı incelemelerden sonra Türkiye'de faaliyet gösteren Amerikalı CIA ajanlarını seçerek tam listesini son sayısında yayınlamıştır. Belleten'in bu önemli açıklamasını aynen yayınlıyoruz.

Amerikan Devlet Bütçesinden her yıl 3 milyar Doların (yaklaşık olarak 30 milyar TL.) gizli servislere, casusluk hizmetlerine ayrıldığını biliyor muydunuz?

Demokrasi ve özgürlüklerin Dünya çapında candarması rolündeki Amerikan hükümetleri bu paralarla Amerikan tekellerinin çıkarlarını Dünya çapında korumak, savunmakla demokrasi ve özgürlüklerin savunulmasını da yapmış olurlar.

Eğer bu paralar Amerika'da çağdaş yaşama düzeyinden çok uzaklarda insanlık dışı koşullar altında Gettolarda sürünen Amerikan zencilerine harcansa, 20 milyonluk bu kütlenin fert başına millî geliri yılda 150 Dolar artardı.

Yine Amerika'nın yıllık Viyetnam harcamaları son yıllarda 27 milyar Doları, son beş yıldaysa toplam 110 milyar Doları bulmuştur.

Yılda yaklaşık olarak Türkiye Bütçesinin 9 katı harcamanın insanların özgürlüğü ve demokrasi adına onların öldürülmeleri değil de daha iyi yaşamaları için harcandığını düşünsek bir an, Viyetnam halkının yıllık geliri 1900 Dolar yükselirdi ki, bu durumda Güney Viyetnam'da komünizme karşı savaş vermek gerekmezdi.

Yüksek yaşama düzeyine erişmiş Batı ülkelerinde komünizmin ne derecede rağbet gördüğü ortadadır.

TEKELLER VE CIA

Gittiği yere ölüm getiren candarmanın istediği biçimde demokrasilerin kurulup gelişmesini plânlayan türlü çeşitli örgütler vardır. Bunlar kimi haber alma servisi kimi askeri savunma paktı adı altında icrai faaliyet eyler. Temelde amaç Amerikan tekellerinin çıkarları olduğuna göre, yakıştırılan adların şirinlik muskası kabilinden hoş şeyler olması doğaldır. Türkiye'de «Barış Gönüllüleri» nin ne cici şeyler olduklarını görmedik mi?

Viyetnam savaşının Amerikan ekonomisini olumlu yönde etkilediğini hümanist Amerikan basınından öğrendik. O halde candarma amca kendi yönünden haklıdır, ve bu haklılığını sürdürmesi için de, 3 milyarcık ayırması gerekir.

3 milyar Dolarla ne dolaplar dönmez ki? Filipinlerde, Endonezya'da, İran'da, Yunanistan'da, Dominik'te, Biyafra'da, Türkiye'de hükümetler düşürülür, ihtilaller düzenlenir, Şahlar yada Başbakanlar yetiştirilip yerleştirilir, çıkartmalar yapılır vb.

Bu denli geniş bir alanda demokrasi ve özgürlüklerin bekçiliğini yapmak kolay iş olmasa gerektir.

Bunun içinde NATO, CENTO, SEATO gibi saldırganlık paktlarının yanında AID, OECD, UNESCO gibi yardım-kültür teşkilatları ve AIS, CI, CIC, CIA, DIA, FBI, MIS, ONI, USIA, rümuzlarıyla daha bir çok teşkilat hep ayni amaçla gizli, açık faaliyette bulunurlar.

Daha çok zaman altından su yürütmekle ünlü CIA'yi hepimiz tanırız. Kulaktan kulağa fısıltılar dolaşır. 14 Bakanlıkta bu casusluk teşkilatının ajanları varmış denir; Türkiye'nin Başbakanları bu teşkilâtça seçilip yetiştirildikten sonra Türkiye'ye postalanıyormuş denir; örnek olarak Demirel gösterilir. Vb.

Gel gör ki, Türk solcularının nabız, solunum ve lokasit durumlarını en hassas burunlu yaratıklara yaraşırcasına yakından izlemeyi marifet bilen komprador iktidarları bu gerçekleri bir türlü bilmek istemezler. Bu güne dek bir tek Amerikan ajanının yakalandığı görülmemiştir. Yakalananlar hep Rus ajanlarıdır nedense.

Amerikan ajanlarının yakalanmayışından bunların yokluğu yada usta ajanlar oldukları sonucuna varmak çok yanlış olur. Komprador iktidarların Amerikayla içli dışlı işbirliği halinde oluşları yüzünden böyledir bu. Amerikan ajanı elini kolunu sallayarak dolaşır ülkemizde.

Komprador burjuvazisi ve onun iktidarı yardım eder ajana. Türkiye'nin nefes alışı bu ajanlar aracılığı ve bu sınıfın yardımıyla günü gününe izlenir Amerika'da. Doğunun sorunlarından tutun da siyasi örgütlerin özel durumlarına değin her şey günü gününe yetiştirilir Amerika'ya.

Bir gün bir yurtsever çıkar bir gizli raporu açıklar. Rapor bellidir ki satılmış bir Türk'ün Amerikalı bir ajana verdiği ulusal çıkarlarımızla ilgili bilgilerle doludur. Komprador iktidarı ne yapar yapar, işi uyutur, Amerikan ajanı aranmaz; bulunmaz.

Barış Gönüllüleri Anadolu'da bir seri anketler açar, yine ülkemizin güvenliği ile ilgili bazı bilgileri kendi ülkelerine salıverirler. Biz bunu ancak bizden çalınan bilgiler sakınca duyulmaksızın basılıp yayınlandığında haber alır, ve kendi ülkemizle ilgili bir çok gerçekleri de bu meyanda dış kaynaklardan zahmetsizce öğrenmiş oluruz.

Amerika'nın kirli emellerini sahneye koymak için gizlilik şartının aranmadığı tek ülkedir Türkiye.

KİM KİMDİR?

Komprador iktidarları yurdun gerçeklerini zahmetsizce dış kaynaklardan öğrene dursunlar, «dış kaynakların» bizler hakkında neler bildiklerine de aldırış etmeyiverelim.

Ama gel gör ki, bu olmuyor. Yıllar yılı örnek aldığımız Batı'nın beş parmağı bir değil.

Bir Batılı gelir Türk Tarihini yazıp Türklere armağan eder. Bir diğeri - Çanakkaleyi geçememiş bir kumandan - Çanakkale'de Türklere gaz bombası kullanmak gerektiğini söyler. Başka biri «Yabancı Sermaye Kanunumuzu» hazırlayiverir. Bir başkası da Türkiye'deki Amerikan ajanlarının listesini.

Who's who in CIA? / CIA de kim kimdir? adlı bir kitap geçti elimize. Bunun yazarı da Batılı. (Batının Doğusundan) 596 sayfalık bu küçük boy kitapta neler yok ki. Bir küçük ansiklopedi diyebiliriz buna. Amerikan ajanları ansiklopedisi. 120 ülkeden 3000 den fazla Amerikan ajanı tanıtılıyor bu kitapta. İnce bir dikkatle hazırlanmış rahat okunup yorulmadan izlenebilecek bir başucu kitabı.

Biz bunların içinden Türkiye'dekileri yada Türkiye'de bulunmuşları seçip ayırdık. 100 den fazla isimle karşılaştık. 1968 Nisanında yayınlanan kitapta ajanların bulundukları yerler Ocak 1968 durumuna göre verilmiş. O tarihten bu yana yeni atanmalarla durum ancak pek az değişmiş olabilir. Bu bakımdan ilk bölümde Ocak 1968 durumuna göre Türkiye'de bulunması gereken ajanları tam kimlikleriyle, bunun dışında kalan diğerlerini ise sadece isimleri ile veriyoruz.

Amerikanofil iktidara yararlı olması dileğiyle.

MUHTEMELEN HALEN TÜRKİYE'DEKİ CIA AJANLARI

Akins, Richard T.
Doğumu: 3.11.1916
Görevleri: 1940/48 US Army G-2 servisinde teğmen; 1949/60 US Air Force A-2 servisinde/ Kurmay Dairesi/1961-1965 US Dep. of State;
Bulunduğu yerler: Murree, Ravalpindi, Ankara/Ataşe.

BROWN, Allan W.
Doğ.: 3.6.1929.
Bildiği yabancı dil: Türkçe.
Gör.: 1955 US Army'de, 1945/50 US Hazine Dairesinde; 1950/57 US Army Genel Kurmayında MIS uzmanı; 1958 den beri Dep. of State'de
B.y.: Karaşi, Dakka, Ankara (Politik memur)

BROWN, Edward R.
Doğ.: 16.2.1927
Gör.: 1945/46 US NAVY'de; 1951/60 Ordu Genel Kurmay Dairesinde araştırma görevlisi; 1961 den beri Dep. of State de;
B.y.: Tahran, İstanbul (Konsolos)

COOLİDGE, William Bradford
Doğ.: 20.11.1916
Gör.: 1937/39 Japonya ve Çin'de raportör; 1944/46 US

KALYON

Sabahın körü, sabahın beş buçuğu, Okmeydanı'nda, Darülaceze'nin oradayız... Bir yanda gök-delen, bir yanda yer-delenler...

Tek gözlü gece-kondulardan, insanlar uğruyor dışarı, iki kat, iki büklüm... İç donlarıyla, yalın-ayak kadınlar, çocuklar, erkekler, harıl-harıl, bir gidip bir geliyorlar... Gören bir tapınak dikiyorlar sanır : Ehramlar, Babil Kuleleri, Taç-Mahaller gibi... Sokul yanlarına da bir bak!.. Ellerinde büyük küçük kovalar, Vita kutuları, konserve kutuları, ve sapları telden, bayırdan aşağı deviriyorlar elindekileri... Döküyorlar... Ne mi döküyorlar! Boklarını döküyorlar, sidikle karışık... Yani Eser üstüne eser katıyorlar!..

Ve döktükleri var ya, denize inecekler Barbaros kalyonları gibi...

Donanmalar hep gece olmaz a, bu da sabahın köründe bir donanma...

Ve ey kardeşler, kovalardan ve kutulardan başka kaybedecek şeyi olmayanlar, BİRLEŞİN!...

Can YÜCEL

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Birbirimizi sevmek

Gine bir aydın dırdırına düştük. Birbirimizi sevmiyoruz. Sevmediğimiz gibi, bir de üstelik düşman oluyoruz.

«— Ahmet mi? Geç onu, ne anlar bu işten...»

«— Hüseyin mi? Sen onu bilmezsin, ne uyur yılandır o...» diyen bir küçümseme ve kan davası içindeyiz.

Soruyorum bazılarına :

«— Ahmet veya Hüseyin!.. Ne alıp veremediğin var onunla? Tanır mısın? Senin henüz onları tanıman, yaşın gereği biraz erken...»

Boş veriyor söylediklerime... Kulaktan dolma bilgilerle, Arnavut tabancası gibi ezberlediklerini sıkıyor. Dediklerimin çoğu genç... Aralarında tartışma geçenler de, hayli yaşlı kişiler. Onlar da gençliklerinde birbirleşriyle mizaç, huy, görüş tabiat anlaşmazlıklarına düşmüşler. Bu anlaşmazlıkları toplumcu eylemle karıştırıyorlar.

Düşünüyorum başıbozukluğu... Neden böyle oluyor bunlar, diye sorular soruyorum kendi kendime... Kitaplar karıştırıyorum. Başka ülkelerde de böyle düşmanlıklar olmuş mu? diye araştırıyorum. Birazcık olsun buluyorum, işin püf noktasını. Sosyalizm muhalefet dönemini yaşarken, vaktiyle Rusya'da da olmuş böyle şeyler. Toplumcular birbirlerini sevmiyorlarmış. Birbirlerine düşman kişiler halinde yaşıyorlarmış. Derleyici toplayıcı bir adam çıkmış. Adı : **Lunaçarski...** Tutmuş marifetli toplumcuları bir araya getirmiş.

«— Birbirinizden ne alıp veremediğiniz var?» diye sormuş.

Kişiliğini ve otoritesini kullanmış. Her marifet sahibine bir görev vermiş. Ekonomistine, sosyologuna, fizisyenine, tarımcısına, aklınıza ne gibi marifet geliyorsa hepsini görevlendirmiş.

«— Şunları, şunları yapın...» demiş.

Bundan sonra aydın dırdırı kesilmiş. İş yapmayın, görevini yerine getirmiyen mahçup duruma düşmüş. Galiba bu sevimsiz olaylar, kavgacı gürültücü örnekler, bir görev yapmamadan, işsizlikten çıkıyor ortaya. Bu kötü alışkanlıklara gençlerin rağbet etmekte olduklarını gözlemliyorum. Dilim döndükçe onları uyrumaya çalışıyorum.

Ilık, rahat bir limana sırtını dayayan, küçük dağları ben yarattım, büyükleri de nasıl olsa benimdir, tafralanması içine giriyor. Bunları uyarmak gerekli. Hafazanallah, bu kötü alışkanlıklar, genç kuşakların zihninde de iyice yer ederse ardı gelmez bu işlerin sonra.

Bazı iktidar partisi elemanlarını görürdüm.

«— Ben bu parti için ölürüm...» derlerdi. Bakardım, üstte yok, başta yok. Herifcioğlu dökülüyor.

«— Sen ölsen ne olacak, yaşasan ne olacak?» diyemezdim. Desem de anlamazdı.

Aramızda da böyleleri türemeye başladı.

«— Ben filân kes için ölürüm. Ben falana lâf söyletmem.»

Bunların da üstünde başında yok. Bunlar da pırtıl. Üniversitede yıllardır bekler, eli bir iş tutmamış. Ne için, neyle savaştığının farkında değil. Duymuş ki, toplumculuk iyidir. Duymuş ki, toplumculuk haklı bir tarih çizgisini izlemektedir. Öyleyse bu da ondan yana olursa, ilerisini garantiliyecek.

Bunları bu kötü alışkanlıktan caydırmalı. Aklı başında olanlar uyarmalı. Karşımızdakilerin bize eza ve cefa etmeleri, işsiz, aç çıplak komaları yetmiyormuşcasına bir de bu yapay uğraş (sun'i hareket) peşinde mi koşacağız?

Demem o ki, toplumculuk önce, toplumcunun bir birini sevmesi meselesidir. Bu yola baş koymuşlar birbirlerini sever, birbirlerine saygılı olurlarsa, ne demek istediklerini iyi niyet, hoşgörü, içtenlikle dinlerlerse, bu keşmekeşten kurtulmuş oluruz.

Taktik, strateji, teori, eylem, eylemlerin biçimi, bunlar, ilerde hepsi açık seçik ortaya çıkacaktır.

Berbere sormuş :

«— Sakalım ak mı kara mı?»

Berberin cevabı :

«— Şimdi kesiyorum, ak mı kara mı önüne düşecek görürsün...»

Akı da, karayı da bir iki yıl içinde göreceğiz.

Army'de; 1950 den beri CIA'da; 1946 dan beri Dep. of State'te; 1959-SEATO geliştirme Merkezi Müdürü; 1960- Dep. of State Doğu Asya Dairesi Şefi; 1962- Uzakdoğu Masası Geliştirme ve Araştırma bölümü Şef Yardımcısı; 1963 - Dep. Of State Gizli servisinde Özel Danışman;

B.y.: Tokyo, Nagoya, Bangkong, Vaşington, Ankara (Özel Danışman)

FAY, John F.
Doğ.: 17.11.1921
Gör: 1943/48 US Army'de; 1951/58 Ordu Genel Kurmayı MIS inde; 1958/59 CIA'da, 1959 dan beri Dep. of State de;
B.y.: Katmandu, Dakka, Vaşington, İstanbul (Konsolosluk memuru)

FISHER, Francıs McCracen
Doğ.: 6.5.1907
/45 Savaş Bakanlığında Çin
1933/41 Çin'de muhabir; 1941 Harekâtı Müdürü; 1945 denberi Dep. of State te; 1949 US Harp Akademisinde; 1953 denberi USIA ve CIA de görevli; 1964 denberi CENTO İlişkiler Görevlisi;
B.y.: Pekin, Yeni Delhi, Ankara (Ataşe)

GAMMON, Albert L.
Doğ.: 5.3.1918
1941/45 US Army MIS inde; 1951/53 US Air Force AIS inde teğmen;
B.y.: (Ankara Havacılık Uzmanı)

GRAVES, Thomas V.
Doğ.: 23.8.1914
1938/41 Raportör; 1941/46 US Army de Yüzbaşı; 1946/47 US Air Force A-2 Görevlisi; 1947/51 USA nin Türkiye'deki Askeri sözcüsü; 1953 denberi USIA de
B.y.: Ankara, Lahor, Karaşi, Pretorya, Beyrut, Ankara, (Ataşe)

Dr. HARRIS, George Sellers
Doğ.: 1.3.1931
1956/57 US Air Force AIS inde; 1958-1965 Dep. Of State de;
B.y.: Ankara (Ataşe)

HOFFMANN, Vilo L.
Doğ.: 3.6.1914
1943/45 Savaş Bakanlığında İnceleme Uzmanı; 1943/46 US Army de G-2 Görevlisi olarak Teğmen; 1946/47 Ordu Genel Kurmayında; 1948/55 Pentagon İcra Gücü Görevlisi; 1955 denberi Dep. of State te;
B.y.: Viyana, Frankfurt a. M., Ankara (Ataşe)

MACK, Robert S.
Doğ.: 16.5.1903
1943/47 US Army de G-2 Görevlisi olarak Binbaşı; 1947/56 Dep. of Com. de 1958 denberi AID de;
B.y.: Tahran, Asunsiyon, Ankara (AID Danışmanı)

MOODY, Sigurd V.
Doğ.: 1.4.1916
1941/45 US Army CIC de Yüzbaşı; 1947-1962 Sendikacılık Öğretmeni; 1962 de Dep. of Lab. da; 1963 den beri Dep. of State de, CIA de görevli;
B.y.: Karaşi, Ankara (Sosyal Ataşe)

MORAN, Brian T.
Doğ.: 25.12.1928 Y.d.: Türkçe
1946/47 ve 1955/58 US Army G-2 de Üsteğmen; 1951/55 ve 1958/59 Ordu Genel Kurmayı MIS de Araştırma Uzmanı; 1960 danberi Dep. of State te;
B.y.: Kabul, Ankara.

MUDRINICH, Daniel
Doğ.: 31.10.1920
1942/46 US Army de 1948/64 Ordu Genel Kurmayında İnceleme Uzmanı; 1964 denberi Dep. of State te;
B.y.: Ankara (Ataşe)

PUNTAM, Robert E.
Doğ.: 28.7.1915
1942/46 ve 1951/61 US Sahil Koruma Korvet Kaptanı; 1961 denberi Dep. of State ve CIA de görevli;
B.y.: Amman, Tayiz, Ankara (Finans memuru)

REDDING, Alan David Dr.
Doğ.: 20.6.1919
1950/52 US Air Force AIS de 1952/55 US Dep. of State Dış İlişkiler Konseyi Üyesi, 1959 Sovyetlerle ilgili Planlama Bürosu Şefi; 1960 Komünizm Sorunları Danışmanı; 1962 denberi USIA de
B.y.: Ankara (Danışman)

SANDALLS, William Thomas
Doğ.: 24.5.1917 Y.d.: Almanca
1940/49 US Army de Üsteğmen; 1951 den beri Dep. of State te; 1962 Dep. of State US Army Özel Çıkartma Kuvvetleri İlişkileri Elçisi;

B.y.: Beyrut, Şam, Hamburg, Fort Bragg, Mogadişkiyo, Adana (Politik Memur)

SMITH, Elaine Diana
Doğ.: 15.9.1924 Y.d.: Türkçe
1947 den beri Dep. of State te; 1956 danberi CIA de görevli;
B.y.: Brüksel, Tahran, Wellington, Ankara (Konsolos)

WABEKE, Bertus Harry
Doğ.: 15.11.1914 - Güney Afrika'da, Yabancı dil: Fransızca, Hollandaca.
1922 denberi US vatandaşı; 1943-46 US Navy A-2 Asteğmen; 1949/51 Ordu Genel Kurmayında İnceleme Şefi; 1951 den beri Dep. of State ve CIA de görevli, 1963 Dep. of State UNO Sorunları Görevlisi, 1964 Dep. of State Pentagon'la ilişkiler Görevlisi;
B.y.: Stutgart, Vaşington, Ankara (Politik memur)

Prof. WEBSTER, Donald Everett
Doğ.: 10.3.1901
1931/35 Türkiye'de Doçent; 1941/43 OSS in Yakın Doğu Masası İnceleme ve Geliştirme Kısmı Şef yardımcısı; 1943-59 Dep. of State te; 1961 Türkiye'de Amerikan Kız Akademisinde Felsefe Profesörü.
B.y.: İzmir, Beyrut, Meşed, (Taypeh 1. Sekreter), İstanbul.

DİĞER AJANLAR

ANTHONY William H., BARLERİN Henry S., BECKWITH John W., BORN Donald W., BREWSTER, Herbert Daniel, BUTTLES Bruce, CALDER Donald B., CAMPBELL Walter L., CHIRITTON George A. jr., COHN David H., CRAWFORD Franklin Joseph, DAVIS Thomas W. jr., DEGAN John J. jr., DEWEY Lawrence R., DIBBLE Gordon K., DOERR John David, DULLES Allen Welsh, ELLİS Harry H., FALZONE Michael A., FOLEY Paul, FORSTER Richard De Vere Dr., FRANK Pat Harry Hart, FREEMAN William R., GLENNON Joseph F., GOIRAN Roger, GRIFFIN George G.B., GUSTIN James Ragon, HUBBARD Fred E., HUTTAN Paul Churchill, JOHNSON Edmund R., JONES Ellis O., KANE Edward R.M., KINGSLEY Rolfe, LAUGEL Raymond W., Mc DONALD DONALD Stone, MARKS Edward David, MARTIN Edward John, MASON Stanhope Brasfield, Mc MANUS Joseph F., MERRIAM John L., MILLER Kenneth P., MINNER Robert Graham, MORIN Martin Joseph, MORRIS John Howard, MURPHY Nicolas M., NAAS Charles W., NATIRBOV Malia G., PALMER Roy Vance, POLSTEIN Martin, PRINCE Edward Philip, RAMSAUR Ernst Edmondson Dr., REDFORD Ralph, Hubbard, RENNER Graham Downie, RETTENBERG Frank, ROBERTS Frank Needman Prof., SCANLAN John D., SCOTT Joseph Welch, SMITH Norman Louis, SYMMES Harrison Matthews, THOMPSON Lawrence Sidney Dr., TRUEHEART William Clyde, WATKINS Quentin H., WIESNER Louis Arnold, WILEY Arthur G., WRIGHT Edwin Milton, ZIMMERMANN David M., ZOGBY Ghosen J.

Meksika'da Üç Kültür Alanı'nda direnme hareketine katılan öğrenciler.

Meksika gençliği niçin isyan etti?

Mekin GÖNENÇ

DÖRT ay kadar önce Meksika'nın başkentinde patlak veren öğrenci gösterileri, eğitimde reform isteğiş şeklinde başlamış ve geçen hafta içerisinde 35 öğrencinin askeri birlikler tarafından makineli tüfek ateşi açılarak öldürülmesi sonucunda, küçük çapta bir ihtilal hareketi haline dönüşmüştür. Aslında, bütün bir yaz boyunca süregelen olayların nedeni, yalnızca üniversiteli öğrencilerin eğitim alanındaki reform istekleri değil, ayrıca, ülkenin mevcut düzen ve yönetimine karşı tabandan gelen direniştir.

Yeryüzünün tüm burjuva basın ve yayın organları, Meksikalı üniversitelinin başkaldırısı altında yatan gerçeklerin, ülkesinin ekonomik ve bununla bağlantılı olarak siyasi özgürlüğü uğrunda girişilen son derece bilinçli ve aynı zamanda inatçı bir direniş olduğunu gayet iyi bilmekte idiler. Ne var ki başlangıçta, kasıtlı olarak Mexico City olaylarını «Avrupa'nın belirli öğrenci merkezlerinden sıçrayan ve bunalım içerisinde bulunan gençliğin moda haline getirdiği taklitçi bir nümayiş hareketi» şeklinde nitelemeyi gerekli gördüler. Olayların tahminlerden daha uzun sürmesi ve kanlı bir şekil alması sonucunda, bu kez burjuva basın ve yayın organları ağız değiştirmek zorununu duyarak, dikkatleri gerçeklerden uzaklaştırabilmek için olayların altında «komünist parmağı» bulunduğu fikrini yaymaya başlamış bulunuyorlar.

Olayların gerçek nedenlerini görebilmek için, önce bu ülkenin ekonomik yapısının, tüm üretim sahalarını harekete geçiren yatırım kaynaklarının nerelerden geldiğinin, köylü ve emekçi halk topluluklarının ülkenin parlementer yönetiminde söz sahibi olup olmadıklarının bilinmesi gerekir. Bunların dışında kalan bir eleştiri bizleri gerçeklere götüremeyecek ve değersiz bir burjuva aldatmacasından başka birşey olamayacaktır.

Meksika bugünkü düzenine 1910-1917 ihtilâli sonucunda ulaşmıştır. Meksika köylülerinin hayatları bahasına giriştikleri bu kanlı ihtilâl, tıpkı Fransız ihtilâlinin sonunda olduğu gibi, «feodal» düzeni geniş çapta ortadan kaldırıp, yerine «burjuva» topiumlarına geçişi sağlayacak sınıflı bir düzenin kurulmasını öngörmüştü. İhtilâl sona erdiğinde Meksika'nın sosyo-ekonomik yapısı genel hatları ile şöyle idi:

Asırlar boyu zengin toprak ağalarının arazilerinde bir «serf» olarak çalışan Meksika köylüleri, özellikle kızıl derililer, son derece fakirdi; Toprak ağalarının ve cumhurbaşkanı Diaz dahil ülkenin mali servetlerini ellerinde tutan asillerin büyük bir çoğunluğu selâmeti yurt dışına kaçmakta bulmuştu; göze batar sanayi kuruluşları henüz yoktu. Mevcutlar gayet küçük çapta ve çoğunluğu yabancı kaynakların elinde idi; toprakaltı servetlerinin hemen hemen tümü ellenmemiş durumda idi; Devletin kasaları bomboş olup, mali gücü «biç» denecek durumda idi; o güne kadar ülke içerisind göze batar bir sermaye birikimi sağlanamadığından, her türlü iş alanında Meksikalı son derece güçsüzdü; ihracatı çok az, bunun yanında geniş çapta ithalât yapmak durumunda bir devlet olduğundan, dış ödemeler dengesi yıllar yılı ülkenin aleyhine geniş açıklar vermiş ve Meksika devleti ağır dış borçlarla karşı karşıya bırakılmıştı.

Bu kadar olumsuz şartlar içerisinde, Meksika'yı akılcı bir yoldan, yani sosyalizm ile kalkındırmak yerine, «sermayesi» olmayan kapitalistlerle (!), yani kapkaç, fırsatçılık ve devlet soygunu yolu ile kalkındırmayı düşünen siyasi yöneticiler hem ihtilâle, hem de o ihtilâl için hayatlarını ortaya koyan köylü ve tüm emekçilere ihanet edecekler ve o günden itibaren Meksika'yı yavaş yavaş siyasi ve sosyal bir kaosun içerisine iteceklerdi. Bundan böyle, her geri kalmış ülkede olduğu gibi, Meksika'da, tarım alanında büyük arazi sahiplerinin ellerinden tutacak, tarım alanındaki devlet yatırımları ve makineli tarım yalnızca bu sınıfın çıkarlarına yarayacak ve kendilerini daha güçlü bir hale getirecekti; sanayi kaynaklarının harekete geçirilebilmesi için ise, dış yatırımlar aranacak ve kısa zamanda gerçek anlamda bir kapitalist sınıf yerine halktan kopuk bir komprador sınıfı türeyecekti. Bu arada, arslan payı kuzeyde kendisi ile sınırları bulunan A.B.D.'nin elinde kalacak şekilde bütün kapitalist ülkeler Meksika'nın zengin kaynaklarından nasiplenmek yarışına girişeceklerdi. İşte elli yılda tamamen bir barış ve sükûnet içerisinde tamamlanan burjuvaziye geçiş döneminde Meksika'nın ekonomik yapısı ne şekil almıştı? Bu soruya verilen cevaplar, dört aydır süregelen öğrenci hareketlerinin nedenlerine de ışık tutacaktır.

Özellikle ikinci dünya savaşından bu yana Meksika'daki yabancı yatırımlar beş misli artış göstermiştir. 1946 yılında 2 milyar 800 milyon peso tutarındaki dış yatırımlar, 1961 yılında 14 milyar 700 milyon peso'ya fırlamıştır. Ne var ki, bu dönemde A.B.D.'den gelen kaynaklar hızlı bir çoğalma gösterirken, Fransa, Kanada ve İsveç gibi kapitalist ülkelerden gelen yatırımların hemen hemen sıfıra yaklaştığı gözlerden kaçmamıştır. 1939 yılında dış yatırımların %60'ı Amerikalı kaynaklardan gelmekte iken, bu oran 1960 yılında %83'e, 1967 yılında ise %87'e fırlamıştır.

Meksika ekonomisinin belli başlı 20 kolunun en azından 10 tanesi tamamen yabancıların kontrolu altındadır. Yabancıların kontrolu altında bulunan bu 10 ekonomi kolunun 9'u da Amerikan tekellerinin ellerinde bulunmaktadır. Pamuk üretiminin %71'i; ilaç sanayiinin %81'i; motor sanayiinin %83'ü; elektrik sanayiinin %88'i; madencilik işletmelerinin %90'ı; kimya sanayiinin %92'si; tütün üretiminin %100'ü; lastik ve kauçuk sanayiinin %100'ü; bayındırlık hizmetleri ile ilgili işletmelerin %69'u ve dış ticaretin %66'sı ya doğrudan doğruya yada komprador aracılığı ile dolaylı olarak yabancıların kontrolü altındadır. Meksika'daki en güçlü ve ülkenin iç yönetimine bile karışabilen en belli başlı sanayi ve bankacılık kuruluşları Morgan, Rockfeller, Du Pont, Mellon, Bell, General Motors gibi dev Amerikan tekelleridir.

Meksika'da yatırım yapan dış kaynaklar, bu ülkeyi ileri bir sanayi devleti haline getirmek yerine, yatırımlarını ham madde kaynaklarının işletilmesi ve çıkarılan ham maddelerin kendi ana fabrikalarına ulaştırılması gibi sömürücü ve tutucu bir rol oynamakta ve sonradan da aynı ham maddeyi bir sanayi ürünü olarak birkaç misli fiatla Meksika pazarlarına sürmektedirler. Örneğin, Anaconda Copper Company adlı dev Amerikan tekelinin bir şubesi olan Cananea Consolidated Copper adlı paravan firma, Meksika'nın Sonora eyaletindeki bütün bakır madenlerini ele geçirmiş olup, buradan çıkarılan bakırı Anaconda'nın New Jersey'deki bakır rafinerisine göndermekte ve yine aynı Anaconda tüm Meksika pazarlarının bakır tel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu örnek, petrol hariç, alüminyum, çelik, kimyevi maddeler ve gıda sanayiinde de rahatça kullanılabilir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı şekilde, dış yatırımlar Meksika'yı ileri bir sanayi devleti haline getirme amacını gütmemektedir. Amaç Meksika'yı bir ham madde kaynağı olarak kullanmak ve çıkarılan ham maddeleri tekrardan üretilmiş maddeler halinde daha pahalı şekilde satmaktır.

Amerikan tekelleri Meksika'nın tarım ürünlerinde de geniş bir kontrole sahip bulunmaktadır. Bu kontrol yalnızca üretimde değil, fiyat ve pazarlama konularında da etkili bir şekilde kendini göstermektedir. Kısacası, fiyat ve kalite üzerinde son söz yine dış firmalarındır. Örneğin, Meksika dünyanın en büyük pamuk üreticisi olan ülkelerinden birisidir. Meksika'dan ihraç edilen pamuğun %60'ı Anderson and Clayton adlı dev bir Amerikan firması tarafından kontrol edilmektedir. Bu firma arzuladığı takdirde, Meksika'nın dış pamuk pazarlarını bir kalemde elden çıkarabilecek güce gelmiştir.

Amerikan tekelleri her yıl Meksika'dan döviz olarak büyük kârlar çıkarmaktadır. Elde edilen kârların yalnızca

Batı Almanya, faşist rejimleri destekliyor

YUNANİSTANDA, faşist junta yönetimi ele geçirince, Avrupada ve dünyanın bir çok ülkelerinde Yunan generallerini yeren ve sağcı diktayı protesto eden sesler yükseldi. Bunların en önemlilerinden biri belki de, İsviçre'de Basel şehrindeki «Banque des règlements internationaux» un Atina'daki generallere tüm kredileri kesmesiydi.

Bu haber üzerine Bonn'un Atina Büyük Elçisi Herr Schlitter derhal Bonn'a uçtu... Gerekli temaslardan sonra, Bonn Hükümeti, İsviçre'nin Yunanistan'a yeni baştan kredileri açmasını sağladı. Ama, Batı Almanyanın, faşist generaller rejimini desteklemesi burada bitmiyor... İşte bir kaç örnek :

21. Nisan. 1967 :
Yunanistanda faşist generralerin hükümet darbesi.

25. Nisan. 1967 :
Faşist rejimin dışişleri bakanı Paul Economou Gouros, Adenaeur'in cenaze törenine geldi. Bonn Dışişleri Bakanlığı yarı resmi bir ağızla «bunun dolaylı bir şekilde Bonn'un yeni rejimi tanıdığına delâlet ettiğini» söylüyor.

28. Nisan. 1967 :
Associated Press, Bonn Hükümeti'nin Atina'ya her çeşit ticari ve iktisadi yardımda bulunacağını bildirmektedir.

5. Mayıs. 1968 :
Yunanistan'daki Alman Elçisi Herr Schlitter, Bonn'daki yırtınmalarından sonra tekrar Atinaya dönmüş ve ilk işi Yunan Dışişleri Bakanlığını ziyaret etmek olmuştur. Tam bu tarihte büyük Alman firması Thyssen, faşist generaller hükümetine 50 milyon marklık bir kredi açmıştır.

9. Mayıs. 1967 :
Bonn'dan öğrenildiğine göre, Batı Alman Hükümeti, Yunanistan'a ültra-modern denizaltıları verecektir.

24. Mayıs. 1967 :
Gene Bonn'dan gelen resmi haberlere göre Batı Alman Hükümeti Yunanistan'a 200 milyon marklık mali yardımda bulunacaktır.

26. Mayıs.1967 :
M. 47 tipinde 40 tane Alman zırhlı arabası Selânik limanına çıkarılmıştır.

Bunları orta boyda ve ağır savaş araçları izleyecektir.

10. Ağustos. 1967 :
Kiesinger/Strauss hükümeti Atina'ya 25 milyon marklık yeni bir kredi daha açmıştır.

22. Ağustos. 1967 :
Bonn Dışişleri Bakanlığından öğrenildiğine göre son 6 ay içinde Yunanistan ve Portekiz ordu ve polisine 40 milyon değerinde silah vermiştir.

24. Ağustos. 1967 :
Alman sendikaları konfederasyonu organı olan «Welt der Arbeit» Dergisi Bonn ile Atina arasındaki sıkı bağın, Yunanistana, Almanyadaki Yunan işçileri arasında rejim aleyhtarı olanların izlenmesi ve hatta yakalanması imkânını sağladığını yazmaktadır.

26. Ağustos. 1967 :
Yunan ordusunun Kuzey Yunanistan'da, Yugoslavya ve Bulgar sınırlarında yapmakta olduğu ve «Güneş ışını» 'ı adı verilen askeri manevralarına Batı Alman ordusundan kuvvetler ve paraşüt birlikleri katılmıştır.

13. Ekim. 1967 :
Batı Alman Hükümeti bakanları-Dışişleri komisyonunun tartışmaların-

da faşist Yunan rejimi ile olan iktisadi bağların kesilmesi ve hiç değilse kısılması teklifleri çoğunlukla ezilmiştir.

Daha böyle sayfalar dolusu örnek sayabiliriz. Ribbentrop ve Goebbels'in güvenilir adamı olarak çalışmış Herr Kiesinger'den başka türlü hareket beklemek doğrusu pek büyük saflıktır.

Batı Alman Hükümeti bakanlarının sık sık mekik dokuduğu diğer iki şehir de, Madrid ve Lizbon'dur. Batı Alman ordusu'nun gerek Portekiz'de gerekse Ispanya'da askeri üsleri ve hava üsleri vardır. Bunların en önemlisi «Luftwaffe» (Alman hava kuvvetleri)-nin Portekizdeki «Beja» üssüdür. Almanlar bu üsse «Preussish-Beja» adını takmışlardır. (Eski üsleri Preussisch - Eylau'ya nazire olarak). Bonn Hükümeti bu üssün yapılmasında şimdiye kadar Salazar rejimine 798 milyon esküdo ödemiştir.

De Gaulle, Fransız birliklerini NATO'dan çekmiye başladığı sıralarda, Batı Alman ileri gelenleri «De Gaulle efendinin bir noktayı unutmaması gerekir : Fransanın sırtında, pirenelerin öte yanında Alman birlikleri var.» demekten bir an bile çekinmemişlerdir.

Portekiz'e verdiği üslere teşekkür kabilinden, geniş miktarda Alman askeri eğitimci gönderilmektedir. Aynı zamanda Portekiz'in Angola ve Mozambik müstemlekelerinde sürdürdüğü kanlı ve pis savaşta Almanlar her bakımdan yardımcı olmaktadırlar. Batı Almanya, Portekiz'e otomatik savaş araçlarından tutun da F86 Sabre uçaklarına kadar her şeyi vermektedir.

1963'te Almanya, Angola'da milli kurtuluş kuvvetlerine karşı çarpışan Portekizin 70.000 kişilik müstemleke ordusuna verdiği eğitmenlerin sayısını arttırmıştır. Krupp Firmasının müdürleri 1965'te Angola'yı ziyaret ettikten sonra, Cassanga madenlerini işletmede kullanılmak üzere 60 milyon dolarlık malzeme verdiler ve şimdi bu maden ocaklarından yılda 1.5 milyon ton demir madeni filizini kendi hesaplarına sağlamaktadırlar. Hattâ milli kurtuluş kuvvetlerini ezmek ve oradaki çıkarlarını korumak için Krupp'un parasıyla Almanlar paralı askerlerden kurulu bir birlik bile meydana getirmişlerdir.

Batı Almanyanın atom araçları için en önemli ham maddelerini sağlayan devlet de faşist İspanya'dır. Batı Alman atomik araştırmalar merkezi ile İspanyanın atom enerjisi komisyonu yıllardır çok sıkı ve gizli ilişki halindedirler. (Deutsche Aussenpolitik (Alman dış politikası), Berlin, 1962, No. II, sayfa : 1301).

Alman atom «konzern» i DEGUSSA uzun süredir İspanyol Uranium İşletmeleri «Junta de Energia nuclear» ile işbirliği yapmaktadır. DEGUSSA, 100 milyon mark'a Uranium 235'i ucuza sağlayan bir İspanyol buluşunu satın almış ve İspanya'daki Uranium madenlerini işletmeyi eline geçirmiştir. Alman Krupp firmasının elinde de Ispanyol Uranium yataklarına girme ve onları işletme hakkı vardır.

29. Temmuz 1965'de Madrid'te «Junta de Energia nuclear» ın sözcüsü «Çok yakın gelecekte Ispanya da kendi atom bombasını imâl edecektir.» demişti. İspanyanın Batı Avrupadaki en zengin uranium yataklarına sahip olması, atom bombasını yapmasına elvermez.. Nükleer araçların yapılabilmesi için uranium'un arılaştırılması ve zenginleştirilmesi gerekir. Bunu olumlu kılacak döşemleri inşa ettirebilmek için İspanya'nın milyarlara ihtiyacı olacaktır. Fakat Madrid, bu alanda bir başka Batı Avrupa devleti ile çalışacağını bildirmiştir. Yani DEGUSSA ile Junta de Energia nuclear arasındaki gizli anlaşma sayesinde Batı Almanya rahatça, atom bombası yapacaktır... Sözüm ona İspanya için...

Biz, durmadan dinlenmeden Bonn hükümetinin iç yüzünü, tekmil çıplaklığı, gılıgışı, çirkinliği ve kinciliği ile Türk kamu oyuna göstermiye devam edeceğiz.

Selma ASHWORTH

Avrupa'daki bütün faşist yönetimlerle işbirliği yapan Alman Başbakanı Kiesinger

FRANCO

SALAZAR

PAPADOPULOS

%30'u ek yatırımlar olarak kullanılmakta, geri kalan %70'i ise Amerikalı milyonerlerin kasalarına akmaktadır. Culturo de Mexico adlı bir Meksika gazetesinden almış olduğumuz şu rakamlar okuyucularımıza bu kârların büyüklüğü hakkında yeter bir bilgi kazandıracaktır: 1941 ile 1961 yılları arasında Meksika'daki tüm yabancı yatırımların tutarı 926.800.000 dolar... yine aynı yıllar içerisinde ülkeden döviz olarak çıkarılan kârların tutarı ise tam 2 milyar dolar, yani 2.3 defa daha fazla!

Bütün bunlardan başka, kendisi ile hudut komşusu olması dolayısı ile, Amerika'nın gerek basın, gerekse televizyon ve radyo gibi yayın organları ile Meksika halkını geniş bir etki ve baskı altında tuttuğu görülmektedir. Meksika uzun bir süreden beri «Amerikan usulü yaşantısının tehdidi altında bulunmaktadır.

Bütün bu yukarıdaki açıklamaları özetleyecek olursak, Meksika'nın ekonomik hayatına dış tekeller ve onların içteki halktan kopuk ortakları sahip bulunmaktadır. İdari mekanizma ise, genel tutumu ile egemen sınıfların çıkarlarını koruyacak bir doğrultuyu izlemektedir. İşte bu durumda yüksek öğrenimini tamamlayan bir öğrenciye başlıca iki çalışma sahası bulunuyor. Ya dış tekellerin sömürü sistemi içerisinde onlara adapte olabilmek, yada devlet kuruluşlarında güçsüz kalıp, siyasi baskılara boyun eğerek sermaye çevrelerinin isteklerine evet demek! Unutulmamalı ki, genel olarak gençlik dünyanın her ülkesinde ilericidir, daima halktan yanadır, özgürlüğü kendisi için ilk plana almıştır. Özellikle son 25 yıldan beri süratle gelişmekte olan sosyalist akımlar gençliğin «özgürlük» anlayışına değişik bir ışık tutmuştur. Yeryüzünün bütün ilerici güçleri gibi, gençlik de, ekonomik özgürlük olmadan siyasi özgürlüğün sözü edilemiyeceğini gayet iyi bilmektedir. Amerikan emperyalizminin öldürücü kıskacını ense kökünde hissetmeye başlamıştır. Mevcut burjuva eğitim düzenlerinin kendilerini emperyalizmin çarkları altında ezilip yoketmeye hazırladığını öğrenmiştir. Dünyanın bütün kapitalist ülkelerinde olduğu gibi, Meksika'da da, üniversiteli öğrenciler âdet haline geldi diye başkaldırmamıştır. Olimpiyatlar dolayısı ile Meksika'da binlerce yabancı basın mensuplarının bulunmasını kendileri için bulunmaz bir fırsat bilerek sesini bütün dünyaya duyurmak istemişler ve bu uğurda şehitler de vermişlerdir.

Aslında eğitim reformu isteği altında yer alan temel fikir, «Meksika Meksikalıların olmalıdır!» sloganıdır. Meksikalı kendi ülkesine sahip olduğu gün, bütün bu hareketler kesin olarak sona erecektir.

Not: Yukarıdaki istatistik bilgiler Meksikalı iktisat bilgini Jose Luis Cecena'nın «Monopoly Capital and the Mexican Economy» adlı kitabı ile, Cultura en Mexico adlı gazeteden alınmıştır.

PORTEKİZ

Salazar'dan sonra ne olacak?

1932'den beri Portekiz'i Avrupanın en despotik devletlerinden biri haline getiren, gizli polis bir yanında, zenginlerle kilise diğer yanında 36 senedir diktatörlük etmekte olan Dr. Antonio de Oliveira Salazar, komadan çıkacağa benzemiyor... Doktorlar, Salazar kurtulsa bile, hiç bir zaman tam olarak iyileşemiyecektir, diyorlar.

6 Eylül'de geçirdiği beyin ameliyatından sonra ancak oksijen çadırı altında nefes almıya devam eden 79 yaşındaki diktatörün yerini alacak kimse 25 Eylül'de Devlet Başkanı Tomas tarafından açıklanmıştır : Profesör Marcello Caetano.

Senelerdir, her türlü özgürlükten yoksun, Avrupanın en korkunç gizli siyasi polislerinden biri olan Portekiz gizli siyasi polisinin (PİDE) pençesinde yaşamış, her gün tevkif, sürgün, işkence ve hapis cezalariyle başbaşa kalmış olan Portekiz ulusu için bu biraz gönüllere su serpici haber olabilir. 62 yaşındaki Profesör Caetano ileri fikirli ve cessur bir adamdır. 1960 yılında öğrencilerin tutuklanmalarını protesto için, Üniversite Hukuk fakültesindeki kürsüsünden istifa etmiştir. Yalnız ordu bir yandan, gizli polis diğer taraftan, ve şimdiye kadar fakir sınıfların pestil gibi ezilmesinden faydalanarak en lüks hayatı yaşayan zenginlerin ve gene zengin kilise çemberi içinde Profesör Caetano, ne dereceye kadar ilerici reform hareketlerine girişebilecektir, bilinemez.

Ekonomik bünyesi perişan olan Portekiz, kel başa şimşir tarak kabilinden çok geniş müstemlekelere sahip'tir. Ve Portekiz Guinea'sında yıllardır devam etmekte olan gizli savaş, zaten fakir olan memleketin belini büsbütün bükmüştür. Yeni diktatörün müstemlekeler konusunda Salazar'ı desteklediği göz önüne alınırsa bu hususta fazla bir değişiklik beklememek gerekir.

Son yılların en pis, en kanlı «İkinci Vietnam» ününü kazanmış müstemleke savaşı süregelirken... Hapisler binlerce işçi, aydın, öğrenci ile tıklım tıklım doluyken Avrupanın en belâlı gizli polisinin elinde Portekiz ulusunun iflâhı kesilirken... Ve 36 yıllık kocamış diktatör oksijen çadırında can çekişirken... İngiltere'nin en ciddi gazetesi The Times'da çıkan şu habere bakın : «Portekiz'de önümüzdeki çarşamba ve cuma günleri birbirinden daha şaşaalı ve muazzam iki parti verilecektir. Yüksek sosyete'de günün konusu budur. Paris terzileri bu iki parti için elbise yetiştirmeye çalışmaktadır. Partinin birini Avusturya asıllı Pierre Schlumberger ve güzel Portekizli karısı Donna Maria da Coceicao Dinis, diğerini'de 70 yaşındaki mülti milyoner Antenor Patino verecek lerdir.

Pierre Schlumber'in 17'ci asırdan kalma villasında verilecek parti binlerce sterling'e patlıyacaktır. Antenor Patino ise sırf bu parti için Estoril'deki villasında dev karanfiller yetiştirmiştir. Her iki partiye de 1000 kişi davetli'dir. Bunların 350'si Portekizlidir. Gelecekler arasında Prenses Ira Fürstenberg, Prens Raimundo Orsini, Ağa Han, Terzi Pierre Cardin, Kraliçe Süreyya, Douglas Fairbanks Jnr. Lady Blanford (Onasis'in eski karısı), Zsa Zsa Gabor, Gene Thierney, Henri Ford II, Dünyanın en zengin adamı Paul Getty, Sonja Henie v.s. varmış.»

Bir ulusun her bakımdan en kara ve en zorlu günlerini yaşadığı bir sırada Paristen giyecekleri çul'u, patlatacakları şampanyayı düşünen kişiler, ipi kendi boğazlarına kendileri geçiriyorlar demektir.

S. A.

TAMAMI KİTAP HALİNDE ÇIKTI

Fidel Castro ile Ernesto Che Guevara'nın gerilla hocası General Alberto Bayo'nun bir süre önce ANT'ta özetlenerek tefrika edilen ünlü eseri tam metin halinde ANT YAYINLARI'nın yedinci kitabı olarak yayınlandı. Gerillacılık hakkında temel bilgileri soru-cevap şeklinde veren kitapta ayrıca 12 sayfa şemalar yer almaktadır. Lüks krome beş renkli ofset kapak içinde fiyatı 5 Liradır. Genel Dağıtım: **ANT YAYINLARI - P.K. 701 - Sirkeci - İSTANBUL**, İstanbul ve Ankara Dağıtımı: **GE-DA.**

33 LİRA BİRDEN TASARRUF

ANT'a derhal abone olmak suretiyle dergimizi yüzde 33, kitaplarımızı yüzde 20 tenzilâtlı olarak satın almak ve bir anda 33 Lira birden tasarruf sağlamak imkânına sahip bulunuyorsunuz. ANT'a yıllık abone olanlar 125 Kuruş'luk dergiyi 84 Kuruş'a okuyarak yılda 21 Lira tasarruf edebileceklerdir. Ayrıca bugüne kadar yayınlanmış olan kitaplarımızdan **SAVAŞ ANILARI**'nı 8, **MARKSİZMİN TEMEL KİTABI**'nı, 4, **SİYAH İKTİDAR**'ı 6, **GERİLLA GÜNLÜĞÜ**'nü 8, **ORTA DİREK**'i 12 Lira, **NÂZIM HİKMET'in POLEMİKLERİ**'ni 6 Lira ve **GERİLLA NEDİR**'i 4 Lira'ya alarak 12 Lira tasarruf edebilirsiniz. ANT'ın indirimli abone tarifesi şöyledir: Yıllık 44 Lira, altı aylık 22 Lira, üç aylık 11 Lira. Bu büyük tasarruftan istifade etmek için abone bedeli ile istediğiniz kitapların bedellerini **«ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL»** adresine posta havalesiyle göndermeniz kâfidir.

ANT'a DERHAL ABONE OLUNUZ

TÜRK KAMUOYUNA, TÜRK GENÇLİĞİNE, ENSTİTÜLÜ KARDEŞLERİMİZE;

Bizler, yoksul halkın yararına bir egitim düzeni özliyen Olgunlaşma Enstitülü öğrenciler olarak aşağıdaki hususları açıklamayı gerekli görüyoruz:

a) Yürüttüğü eğitim düzeni ile asla halktan yana olmadığını ortaya koymakta olan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bulunan Okulumuzu açıklıyacağımız nedenlerle işgal etmiş bulunuyoruz.
b) Milli Eğitim'e bağlı ve onun bir parçası olması gereken okulumuz bugünkü yönetimi ile zengin çevrelerin dikişevi durumundadır.

Olgunlaşma Enstitüsü öğrencilerinin sömürüye karşı yayınlamış oldukları 2 numaralı bildiri

Sömürüye karşı çıkan Olgunlaşma Enstitüsü öğrencilerine baskı...

Kemal SÜLKER

BU yıl Haziran ayının ikinci yarısında okullarda ve üniversitelerde yapılan boykotlar ve «işgal»lere bütün öğrencileri kız olan İstanbul Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri de katılmıştı. Bu ders yılı açıldıktan sonra, Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri çeşitli baskılarla karşılaşmaya başladılar. Bu nedenle hangi öğrenciyle konuşursanız, incecik, gencecik, yapılarından umulmayan bir sertlik ve inançla söze başlıyorlar:

«Haklarımızı çiğnetmeyeceğiz, arkadaşlarımızı ezdirmeyeceğiz.»

Hemen her bölümden kıdemli bir çok öğrenciler, en zarif, en güç ve en çok göz nuru ve parmak becerisi isteyen işleri yapan sanki kendileri değil de, hukuk tahsil etmiş stajyer avukatlarmış gibi heyecanla konuşuyorlar:

«Aslında, bütün isteklerimiz yasaların ve yönetmeliklerin bize tanıdığı haklardır. Ne var ki, okul yönetimi bu haklarımızı gaspetmiştir. Onun için Anayasaya göre direnmiştik. Şimdi de hakkını aramış olmanın cezasını çekiyoruz.»

«Ne cezası?» diyecek oldum. Altı kız bir anda konuşmaya başladı:

«İfade, ifade, ifade, ifade... Teyp, teyp, teyp...»

Küçük bir koronun çıkardığı bu seslerden sonra, uzun parmaklarıyla masaya vura vura konuşan bir kız öğrenci:

«Arkadaşlar, isterseniz, ben anlatayım hepisini.»

diye öne atıldı ve genel bir onaylanmadan sonra anlattı:

«Biz şunları istemiştik:

İstanbul Olgunlaşma Enstitüsü'nde sömürüye karşı çıkan kız öğrencilerden ikisi boykot sırasında

Okulu bitirdikten sonra hiç bir güvencemiz yok. İlle de özel atölyelerde kalfa, makasdar, modelci, şu, bu olarak çalışmak var. Ama biz, köy kızlarına öğretmen olmak istiyoruz. Bunun dışında Enstitüde çiğnenen haklarımızı arıyoruz. Örneğin, fazla çalıştırılıyoruz, bu fazla çalışılan saatlerin parasını alımıyoruz. Almıyoruz, değil... Vermiyorlar bize..»

Sarışın bir kız:

«Bir dakika, dedi, çarşambaları öğleden sonra bize tanınmayan tatili, izin hakkını da söyle..»

Öncü olan :

«Sen söyledin ya!.»

dedikten sonra konuşmasına devam etti:

«Enstitüde kantin açılsın istiyoruz. Öğrenci derneği kurma hakkımızı kullanacağız ama, kurucuların okuldan atılmasından korkuyoruz. Dernek üzerinde ısrar edişimizin nedeni şu: Enstitüye gelen işlerin değerlendirilmesinde söz hakkı istiyoruz. Siparişler çok düşük fiatla kabul ediliyor. Hatır gönül, kayırma, yağcılık.. Neyse, fazla üstelemeyelim, sonra politika yapmak suçu da eklenir üzerimize.»

Genç kız, şöyle bir bakındı, arkadaşlarının onaylayıcı desteğini aldıktan sonra konuşmasını tamamlamaya çalıştı :

«Dışarıdan alınan işler için şimdilik bir sipariş komitesinin kurulması şart. Bu komitede mutlaka bir öğrenci arkadaşımız yer almalı, hakkımızı kol-

Che Guevara — **Savaş anıları** — tükendi

Emile Burns — **Marksizmin temel kitabı** — 5 LİRA

Stokely Carmichael — **Siyah iktidar** — 7,5 LİRA

Yaşar Kemal — **Ortadirek** — 15 LİRA

Che Guevara — **Gerilla günlüğü** — toplatıldı

Kemal Sülker — **Nâzım Hikmet'in polemikleri** — 7,5 LİRA

55 yıl önceki mücadelelerini anlatan 82 yaşındaki Rıfat Kaptan.

Yaşlı bir emek savaşçısı konuşuyor

RİFAT Kaptan 82 yaşında bugün. Ama, yine gazetesi cebinde. Yine yanında yöresinde neler oluyor hep onlarla meşgul. Kimlerin; hangi yöneticilerin bu ülkeyi sevdiklerini, kimlerin seviyoruz sanıp yanıldıklarını araştırıp duruyor. Ve durmadan anlatıyor. Padişahlık döneminden bugüne ne gördüyse, ne bildiyse ve de ne yaşadıysa sıralıyor ardarda. Hâlâ gençliğinin hareketli yıllarını yaşamağa çalışıyor. Sanırsınız ki, 1913 yılında İngiltere'ye işçi olarak gidişinin hazırlığında, yada biraz sonra vatman kontrolü Süleyman Usta ile Amele Birliğini nasıl kuracaklarının görüşmesini yapacak.

«—Biz, Amele Birliğini ilk olarak iki kişi kurduk. İşçilerin hakları için. Sonra büyüdü. Galata Rıhtımındaki kürt hamallar girdi. Sonra âzayı fahriye olarak paşalar filân derken birlik büyüdü. Başımıza Cambaz Mehmet derler birini getirdiler. İşgal zamanı depoları basıp Anadolu'ya silâh kaçırdık. Sonra Cumhuriyet geldi Amele Fırkasını da kurmayı düşündük ama, o zaman zordu. Birkaç yıl sonra bunlar cahil adamlardır, gürültü patırtı çıkarırlar diye Mustafa Kemal'e yanlış bilgi vermişler, o da kapattı.»

— Birliğin âzaları ne oldu?.

«— Amele birliğinde iki cins âza vardı. Bir kısmı açık fikirliydi, herkesle konuşurdu. Bir kısmı aydınlık fikirlerden korkardı. Kürt hamallar bu yüzden bir ara bizi dövdüler.

Ben, doktor Şefik Hüsnü Beyle görüşürdüm. O Aydınlık isimli bir mecmua çıkarırdı. Sen, onunla görüşme filân dediler, sonrası malûm...»

— Birliğin amacı neydi?

«— Amacı neydi olur mu? Dünya işçinin elinde. Her şeyi onlar yapar. Bizim amacımız haklarımızı almaktı...»

— Senin yaşadığın zaman içerisinde başa gelen partiler işçilerin haklarına nasıl yardımcı oldular?

«— Hiç olmadılar, sadece kandırma, sadece aldatma. Benim çocukluğumdan beri dokuz parti gelip geçti. Hepsi de işçiye düşmandı. Çocukluğumda liderler birbirleriyle boğazlaşıp, bir kurşunla hasımlarını temizlerlerdi. Amiral Sadık Bey falan hep öyle öldüler. Payedemedikleri hep bir koltuk oldu, şan oldu, şöhret oldu. İşçi lâfını ağızlarına almazlardı. İşçi en adi şeydi onlar için, konuşmağa bile değmezdi.»

— Peki, sonra?.

«— Sonra da pek farklı olmadı. Gelen hep gideni arattı. Ben, işçiden söz ettim diye kırk yıl iş vermediler bana. Halk Partisi şimdi atıp tutuyor ya o da öyle. Bir dernek kurmak isterdin, önce tahkikat tahkikat, sonra bir cahili cühelayı derneğin başına getirip oturturlar. Berifçioğlu rapor üzerine rapor yazar merkeze. İkinci harp sırasında bizi hiç muhakemesiz sürgüne gönderdiler.»

— Nereye?.

«— Bizi, önce beş kişi Konya Aksarayına sürdüler. Harp sırasında 100 kişi kadar sürüldü. Hiç mi hiç sebep söylemediler.»

— Diğerleri, demokratlar filân?

«— Ben, esere inanan adamım. Urfalı vaiz avukat Mahmut Kâmil Bey, Hükûmeti canlı mahlûkata uzattığı elle ölçeceksin derdi. Bunların hepsi canlı mahlûkat olarak kendilerinden başkasını görmüyorlar. Ha, hatırıma gelmişken söyleyeyim, Halk Partisi onu da Adanaya sürmüştü.»

— Peki, nasıl sahip çıkılır işçinin hakkına?.

«— O teşkilât işidir. Şimdi çalışma için alan müsait. Teşkilâtta işçiye, hattâ halka alâka uyandırmak lâzım. Biz, küçücük birliklerle koca düşmana karşı geldik. Şimdi nasıl olsa teşkilât iyi olur, biraz çalışmakla. Haklar da alınır.»

— İyi ama bunu çıkarcılar engellemezler mi?.

«— Çalışırlar. Tabiî zor tarafı da var. Meselâ 1920'lerde Amerikan donanmalarına düşman diye bakardı bütün İstanbul halkı, şimdi dost diye bakanlar da var.»

— Neden dost değil Amerika?

«— İnsan insanı kulptur, zulüm yapıyor Amerika. Dün gazetede bir başkan adayı vardı, gülerek savaşı durduracağım diyor. Şuraya gireli yirmi sene oldu, kaç fıkaraya iş verdi.»

—Bu işte iktidarın suçu var mı?

«— Var tabii. Bel bağlamamalı.»

Sonra bir süre düşünceye dalıyor. Birşeyler hatırlıyor birden.

«— Evvelki gün belediyedeydim. Azalar var diye gittim. Konuşamadık. Kavga gürültü çocuklar koşuşturuyorlar. Ekmeğe zam yapılıyormuş...»

Osman S. AROLAT

---

lamalı. Hakkımız, hakkımız, diyoruz ama, galiba hakkımızı anlatamıyoruz. Çok basit Beyefendi, çok basit. Bakın:

Her katın bir şefi var. Dikiş, yani iş ücretini yalnız şefler tayin eder. Şeflerin hem devletten maaşı var, hem de tutarlar, bize verilmesi gereken yüzde 40'ın yüzde 30'unu el koyarlar. Aslında Şefler bizim yüzde 30'larımıza el koyuyor ve biz yaptığımız işin, sanki lokantada servis yapıyormuşuz gibi sadece yüzde 10 unu alıyoruz. Garsonun bile bahşişi var bizim o da yok.»

Esmerce biri, iri gözlerini aça aça söze karıştı:

«Bizim bahşiş isteğimiz yok, biz lûtuf istemiyoruz. Hakkımız olan yüzde 40 ımızı istiyoruz. İçimizde bütün bir yılda sadece 90 lira, evet doksan lira alanımız var.»

Öncü olan:

«Arkadaşlar, durun dedi, hepsini anlatacağım. Sıra ile...»

ve not almama fırsat veren bir bekleyişten sonra ekledi:

«Dışarıda 1000 liraya dikilecek bir elbise için Olgunlaştırma Enstitüsünde 450 lira ücret istiyorlar. Asıl adaletsizliğin kökü, kaynağı burası. Onun için de hep gözde beylerin, gözde hanımları bol bol ucuza, pırasa fiatına bizim göz nurlarımızı, göz kamaştırıcı defilelerde, kokteylerde caka yapa yapa harcıyorlar. Bir çiçekli gelinlik, dışarda 1500 liraya dikilir. Bizde 800 liraya. Bedavadan da ucuz. Üstelik bize yüzde 40'ını vermezler, yüzde 10'unu öderler. Yüzde 30'unu sorduk mu, kötü kişiyiz. Bu damgayı silmek kolay olmaz. Neden? Şefin, Enstitü idaresinin çıkarına dokunuyor da ondan..»

Grupun en küçümenciği, sınıftaymış gibi parmak kaldırarak söz istedi:

«Buyurun, dedim, yeni bir konu mu?»

Başıyla «evet» işaretini yaptıktan sonra anlattı:

«Bizim karnelerimize yazılı ilkeler var. Bunlardan biri E fıkrasıdır ve şöyledir: Öğrencilere tahakkuk eden paralar ödendiği zaman ödeme tarihleri ile alınan para miktarı karnede belirtilecektir. Belirtilecektir deniyor ama, esas dikiş ücreti, hani arkadaşımızın ıspanak fiatına dediği dikiş ücreti yazılmıyor. Bunun sonucu şu oluyor: Hakkımız yeniyor.»

Beni bir merak aldı, sordum:

«Olgunlaştırma Enstitüsünde son sınıfa gelmiş, hünerli bir kız ayda en çok ne kazanır?»

Hepsi birden cevap verdi:

«200 lira ile 250 lira arasında..»

«Ya, dışarda, bir atölyede?»

Grup sözcüsü karşılığını verdi, sorumun:

«En azından 1500 lira... Var öyle arkadaşlarımız..»

Öğrenci kızlardan, boykotçu, mücadeleci, hak arayan uyanık gençlerimizden şunu sordum:

«Okulda baskı yapıldığından söz ettiniz, beni bunları anlatmak için davet ettiniz. Ben de verdiğiniz adrese geldim. Baskıdan söz etmediniz... Demek yok öyle şey!»

Nasırlarına basılmış gibi feryad ettiler:

«Anlatacağız, olur mu, baskıyı unutmamız..»

Teker teker anlattılar. Ben özetleyerek bitireyim yazımı:

Boykotçu kızlarımızın dedikleri şöyle :

Boykotçu kızlardan bir kısmını okula almadılar bu öğrenim yılında. Oysa, enstitüye alınmayanların suçu neyse, devam edenlerin de suçu aynı. Fakat ortada suç yok aslında. İdarenin baskısı ve yanlış yorumu var. Enstitüde çalışanları teker teker ifade almaya çağırıyorlar. Öğrencileri «teşvik eden» i araştırıyorlar. «Elebaşı» diye gösterilmeleri için adları idarece kara listeye alınanlara, öğrencilerin de «evet» demeleri için ifadeleri alınırken, teybi de çalıştırıyor ve belki de sonradan teybi bir baskı aracı olarak başka nedenlerle kullanmaya çalışıyorlar. Kızlara hakaret ediliyor. Hakareti o kadar fazlalaştırıyorlar ki, öğrenciler de bu onur kırıcı, moral bozucu sözlere karşılık versin de, disiplin kurulu yoluyla şeflerce «mimlensin» kızlar kapı dışarı edilsin.. Üç ayda bin lira alması gerekenlere 150 lira verilişine karşı direnenlere, sömürü düzeni sürdürülsün diye yeni yeni suçlar icad ediliyor. Tek başına bir gelinlik diken bir kıza 100 lira dikiş ücreti vermekte devam etsinler, diye boykotçu kuşağı sindirmek, ya da enstitüden uzaklaştırmak istiyorlar. Bunu sağlayacak bir politika, baskı ve yıldırma biçiminde kendini göstermiş bulunuyor.

Bu baskılardan sonra, Enstitüden atılanlar ne yapacak?

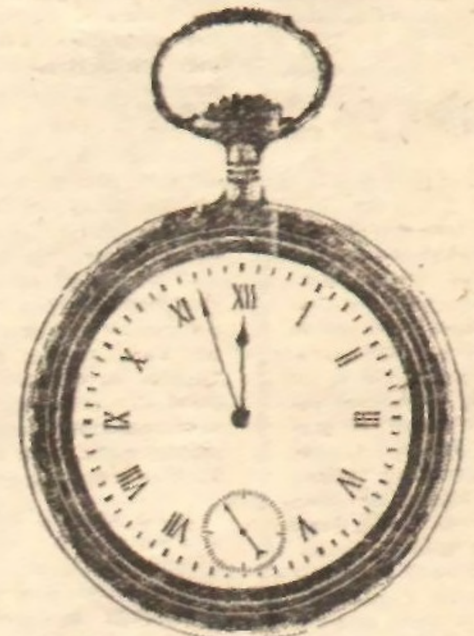
Toplum içinde suçlu olarak mı tanınacak?.

Bunlara cevap ararken bir kız, göz yaşartıcı bir inançla, haykırırcasına konuştu:

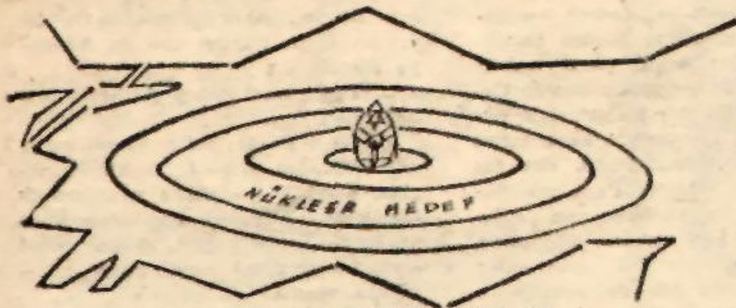
«Enstitüden çıkarılacak, atılacak arkadaşlarımızın ilk işleri, büyük bir kırmızı atlas üstüne, simle Atatürkün Gençliğe hitabesini işlemek olacak. Bunu, her direnen öğrenci, her yürüyüş yapacak işçi kardeşimizin kanuni bütün eylemlerinde en önde bizler bayrak gibi taşıyacağız.

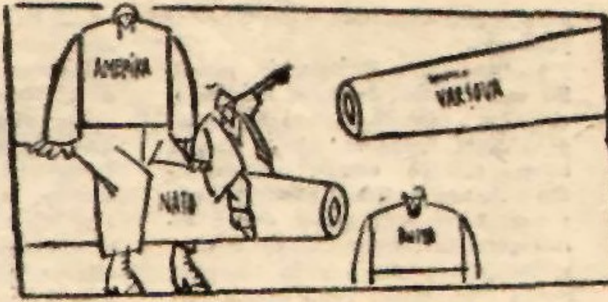
Türk istiklâl ve cumhuriyetini sömürüden, ezilmekten, horlanmaktan kurtaracağız. Var mı bir diyecekleri?.»

Kızlar, ayakta Kurtuluş Savaşına katılmış kadınlarımızın sembolü olan tunç birer heykel gibi pırıl pırıldılar. Bakışları, ayakta duruşları tükenmez, yenilmez bir bilinçle yoğurulduklarını anlatıyordu.

haftanın karikatürü

(Turhan Selçuk - Milliyet)

AP'nin ikiyüzlü dış politikası ve dünya basını

ÇEKOSLOVAKYA'nın işgali, dağılmak üzere bulunan NATO'nun derlenip toparlanması için Amerika'nın eline paha biçilmez bir fırsat vermiştir.

Amerikan haber ajansları ile yayın organlarının sürekli yayını sonucu, Çek işgalinin Avrupa'daki kuvvet dengesini bozduğuna hemen bütün NATO üyeleri inandırılmıştır. Bu arada dünya basınında Türkiye ile ilgili çeşitli yazılar, haberler yayınlanmaya başlamış ve NATO'nun nükleer üslerle donatılmış ileri karakolu bütün dikkatleri üzerine çekmiştir.

Almanya'da yayınlanan «Frankfurter Allgemeine Zeitung» Gazetesi NATO Genel Kurmay Başkanlarının Türkiye'yi ziyaretiyle ilgili yazısında şöyle demektedir:

«Anadolu'nun sıcağında baş müfettiş Maiziere, Türk askerlerine komplimanlar yapmaktaydı. Kendilerini güneşten koruyan çadırların altında en yüksek rütbeli Alman subayları, Amerikalı Başkomutan Lemnitzer ve NATO'nun öteki üye devletleri genel kurmay başkanlarıyla birlikte, Genelkurmay Başkanı Tural'ın ordusunun milli bir talimini seyrediyorlardı.

Yavaşça uçan nakliye uçakları orta yükseklikten «kırmızı» indirme birliklerini boşluğa bırakıyorlardı. Paraşütler gökyüzünde dakikalarca görülebilir şekilde kalmaktaydı. Geleneksel saldırıda paraşütçüler avcı uçaklarının desteklemesiyle imha edildiler.

Bilinmeyen bir günde, ciddi bir durum, aynı şeyi gerçekleştirebilirdi. Düşman paraşütçüleri, Boğaziçi ve Çanakkale Boğazı'nın stratejik yönden önemli koruma mıntakalarına, ülkenin iç bölgelerine iniyorlar. Bu durumda, Doğuya en fazla ileri sürülmüş NATO üyesi, askeri birlikleriyle oyalama mukavemetini gösterebilecek miydi?»

Bu satırlar Türkiye'nin NATO'daki görevini bütün çıplaklığı ile ortaya koymaktadır. Herhangi bir çatışmada Türkiye'nin görevi, düşmanı oyalamak ve böylece öteki NATO üyesi ülkelere hazırlanmaları için gerekli zamanı hazırlamaktır. Yani, silahlar patladığında Türkiye savaş alanı olacak ve öteki ülkelerin güvenliğini ve savunmalarını sağlamak için çarpışacaktır. Tek kelime ile Türkiye topun ağzındadır.

Topun ağzında bulunan Türkiye'nin NATO ortaklarından istedikleri nelerdir. Kiesinger'in Türkiye'yi ziyareti üzerine yayınladığı bir yazıda Alman Gazetesi Die Welt şöyle demektedir:

«Türkiye, yılda elli milyon tutan Alman askeri yardımının artırılmasını istemiştir. Batı Almanya, bunun yanında, Almanya'da bulunan 140 bin Türk işçisinin sayısının daha da yükselmesine yardımcı olacağını bildirmiştir.»

Yani Türkiye'nin NATO hesabına silahlandırılmasına ve Türk emeğinin Almanya'da sömürtülmesine hız verilecektir!

Fransız Combat Gazetesi ise, Kiesinger'in, Demirel'e Türk - Amerikan ikili anlaşmalarının bazı hükümlerinin değiştirilmesinde ısrar etmemesini ve NATO'da kalmasını tavsiye ettiğini yazmıştır.

Bu gelişmeler karşısında Demirel İktidarı ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler hangi safhaya girmiştir?

İngiltere'de yayınlanan The Times Gazetesi bu soruyu şöyle cevaplandırmaktadır:

«Çekoslovakya'nın işgali, Türkiye'de doğu - batı yakınlaşmasını yavaşlatmamıştır. Türkiye'de çok ilginç bir oyun oynanmaktadır.

NATO üyesi olan, toprakları üzerinde bir kaç Amerikan üssü bulunan Türkiye geçen yıl mart ayında imzalanan 200 milyon dolarlık kredi anlaşması uyarınca beş büyük endüstri tesisi kurmak üzere gelecek Rus teknisiyenlerini kabule hazırdır. Halen 30 teknisiyen gelmiş bulunmaktadır. Öteki teknisiyenler, projeler ilerledikçe gelecek ve sayıları bini bulacaktır.

Türk - Rus yakınlaşması, işler her zamanki gibi devam edecek» prensibinin gerçekçi şekilde izlenmesidir.

Türkiye'nin bir yüzünü yansıtan tutucu ve batı taraftarı AP'nin lideri Süleyman Demirel, 1967 yılında Sovyetler Birliğini ziyaret ettiği zaman Türkiye'nin «yıllar boyu Türk - Sovyet ilişkilerine engel olan, zarar veren güvensizlik, kuşku ve ihtirasları ortadan kaldırmak istediğini» belirtmişti.

Türkiye'nin öteki yüzü ise, Türkiye İşçi Partisi'ne «Allahsız komünistler» diye saldıran İçişleri Bakanı Faruk Sükan'dır. Daha doğrusu Türklerin Sovyetler Birliği'ne karşı duyduğu düşmanlığın «kıyamet gününe kadar sürmesinin tarihi bir gereklilik» olduğunu haykıran Sükan, AP içinde yaygın olan duyguyu dile getiren bir parlamento üyesidir.

Rusya'nın bir yüzü 1966 yılında Türkiye'yi ziyaret ettiği sırada Demirel'e «Sovyet Hükümeti Türkiye'ye karşı izlediği dostluk politikasını sürdürmek ve geliştirmek niyetindedir» diyen Sovyet Başbakanı Kosigin'dir. Ve Rusya'nın öteki yüzü, Doğu Almanya'dan «Bizim Radyo» adı altında Türkçe yayın yapan bir radyodan yansıtılmaktadır. Bizim Radyo tarafından Adalet Partisi Hükümetine dayandırmak için hiç bir cürüm fazla alçakça, hiç bir yanlışlık fazla utançsız değildir.

Bu aşk-nefret çatışmalarına rağmen, Çekoslovakya olayları, olumlu Türk tarafının olumsuz Rus tarafında tolerans göstermek azminde olduğunu ispat etmiştir. Türkiye'nin işgale gösterdiği reaksiyon Fransa'nın reaksiyonundan da yumuşak olmuştur. Türkler zaman zaman «Bizim Radyo»dan yakınmaktadırlar, Ruslar da bu yakınma karşısında Doğu Almanyalıların faaliyetlerini kontrol etmelerinin imkansız olduğunu söylemektedirler. Fakat yakınmalar baştan savmadır. Zaman zaman «Sovyet casusları» ortaya çıkarılmaktadır. Fakat Hükümet genellikle tutuklamaları ve mahkemeleri kamuoyuna açıklamamaktadır.

Ancak Ruslar, Türkiye'deki iç kampanyalarda sola yöneltilen tahkirlere sabırla tahammül ederek değişen dünya durumunun ve ekonomik yardımdan doğan sempatinin neticede Rus aleyhtarı duyguyu yumuşatacağını ümid etmektedirler.»

Görüldüğü gibi, Demirel İktidarının izlediği iki yüzlü dış politika dünya basını tarafından da farkedilmiş bulunmaktadır. Demirel İktidarı bir yandan Türkiye içinde «komünizm düşmanlığı» ticareti yaparak solculara karşı amansız baskı metodları uygularken, dışarıda da Sovyetler Birliği'ne güler yüz gösterip ekonomik yardım koparmağa çalışmaktadır. Ancak Sovyetler Birliği'nden ekonomik yardım beklerken Sovyetler Birliği ile müttefiklerine karşı kurulmuş olan NATO içindeki yerini korumakta da ısrar etmekte, bu saldırgan pakta en büyük katkılarda bulunmaktadır.

Demirel İktidarı'nın bu tutarsız ve iki yüzlü politikasının uzun vadede Türkiye'ye bir şey kazandırıp kazandırmayacağını zaman gösterecektir.

Bu sakal başka sakal !

...Konuşmalar bittikten sonra, orada bulunan ve konuşmaları sessizce dinleyen hiç tanımadığımız, sonradan adının ABDULLAH ve Zeytinburnu Kubbeli Camii imamı olduğunu öğrendiğimiz müslüman geldi, bizi kucakladı. Kucaklaştık. Allahsızların, komünistlerin, nûr düşmanlarının dillerine haince doladıkları müslüman, çember sakalı tütüyordu. Nûr kokuyordu. Çünkü bu sakal, bizimdi. Bu sakal, Maocu komünistlerin bitli pis sakallarının düşmanı olan nûrlu sakaldı. İşte bu sakalı biz, sahibini sevdiğimiz kadar çok seviyoruz.

ABDURRAHMAN ŞEREF LAÇ
(B. Sabah - 3.10.1968)

Günah çıkartma !

Akşam Gazetesi'nde de, daha başka basın organlarında da, partilerde olduğu gibi sosyalist yazarlar vardır. Ama sütun sahibi iki yazarın sosyalist olması, Akşam'ın a'dan z'sine sosyalizmi savunan bir gazete olduğunu ifade etmez. Akşam, genel kadrosu ve tutumu ile sosyalizme de, tıpkı öteki iktisadi ve siyasi doktrinler gibi saygı duyan, tartışmalarına yer veren, sosyal adaletten ve halktan yana olan bir gazetedir. Ama bütünü ile Akşam'ı, belirli doktrinlerin katı kalıpları içinde mütalâa etmek mümkün değildir.

(AKŞAM - 8.10.1968)

Göbekçilere duyurulur!

Bir gözünü harama bakmaktan sakınmak vâciptir. Biri böyle olunca, ikisini sakınmak, evlâ bit-tariktir. Harama bakmak, İblisin, bakanın gözlerine batan ağulu bir oktur.

....

Er kişinin göbeği altından tâ dizinin altına dek bakmak, yabancı için haramdır. Göbeğe bakmak, haram değildir. Lâkin dize bakmak haramdır. Ve mahreminin, yâni, kendine nikâhı ebedi olarak haram olanlar dahi böyledir.

MEHMET ŞEVKİ EYGİ
(Bugün - 10.10.1968)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sokak, Emek Han, 16/81 - İSTANBUL ● Telefon: 27 31 69 ● Posta Kutusu 984 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 13 46 20 ●
Dizgi: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: BÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 54 İSTANBUL, Tel: 27 59 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira: yayın ilânları yüzde 60 indirimlidir. ● Tek sütun üzerine 6 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.